ఆ రోజులు రావు

ఇచ్ఛాపురపు జగన్నాధరావు

గడియారం ఆరు కొట్టింది. వెలుతురు బాగా వచ్చింది బద్ధకంగా రామారావు పరుపుమీద ఒత్తిగిల్లాడు.

తా నెక్కడ ఉన్నాడో జ్ఞప్తి తెచ్చుకుని ఒక్కసారి లేచాడు రామారావు. కిటికీలోంచి బైటికి చూశాడు—తోటమాలి చెట్లకి సంరక్షణ చేస్తున్నాడు. తోట అవతల రోడ్డు ఒకటి రెండు కార్లనీ, నాలుగు బళ్ళనీ తప్పిస్తే నిర్మానుష్యంగానే ఉంది.

రాత్రి పన్నెండయేసరికి తతంగం అంతా పూర్తి అయి, అప్పుడు పడు కున్నాడు రామారావు. పెళ్ళి పందిరిలోని దృశ్యాలన్నిటిని జ్ఞాపకం తెచ్చు కుంటూ అతను మళ్ళా మంచంమీద కూర్చున్నాడు.

మేడమీద సందడి అంతగా లేదు. తనకి తెలియని ఒకరిద్దరు ఆడవాళ్ళు మాత్రం ఎదురుగా గదిలో సామాను సర్దుకొంటున్నారు. ఇద్దరూ వయసు మీరిన వాళ్ళే. ఒకామె మాత్రమే సకేశ.

టూత్‌బ్రష్‌కోసం తడుముకుంటున్నాడు రామారావు. ఆ గది జాగ్రఫీ అతవి కేమీ తెలియదు. రాత్రి తన సామాన్లు ఎక్కడ పెట్టారో కూడా అతనికి తెలియదు. ఎవరినైనా అడుగుదామంటే పూర్తిగా కొత్త యిల్లు!

కర్తవ్యం ఆలోచిస్తూ అత నలాగే కొద్ది ని షాలు కూర్చున్నాడు. ఇంతలో ఎదురుగా టేబిల్‌మీద అద్దమూ, దువ్వెనా చూసి, లేచి తల దువ్వుకుంటు న్నాడు.

అప్పుడే ఒక చెంబులో నీరూ, అతని టూత్‌బ్రష్, పేస్టు పట్టుకువచ్చింది శ్యామల. గిరుక్కున వెనుదిరిగాడు. ఆమె గుమ్మం దాటింది. అయిదేళ్ళక్రిందటి శ్యామలకీ ఈ శ్యామలకీ ఎక్కడా పోలికే లేదు తలా, బట్టలూ ఏర్పరుచుకోక పోయినా, యౌవనపు మిసమిస ఆమెలోనుంచి తొంగిచూస్తూనే ఉన్నది.

రామారావు నిలబడదా మనుకున్నాడు-కాని అతని శరీరంలో ఏదో నీరసం లాగ బలవంతంగా అతన్ని కూర్చోబెట్టింది. అతను చాలా మాటలాడదా మను కున్నాడు. కాని ఒక్క మాటా అతని పెదవులుదాటి పైకి రానేలేదు.

అతను టూత్‌బ్రష్ నోటిలో పెట్టుకుని బయటికి వచ్చేసరికి శ్యామల మెట్లు దిగి వెళ్ళిపోతున్నది.

తన బలహీనత్వానికి తానే నవ్వుకుని రామారావు పళ్ళు తోముకుని, ముఖం కడుక్కున్నాడు. మళ్ళావచ్చి టేబిల్‌దగ్గర కూర్చుని అక్కడి సౌందర్యపరిక రాలన్నీ పరీక్షిస్తున్నాడు. శ్యామల కాఫీ తెస్తుందేమోనని అతని కాళ లేకపో లేదు. అలా జరిగితే ఈసారి తప్పక ఆమెతో మాటలాడాలని అత ననుకు న్నాడు.

తలుపుతోసుకుని లోనికి వచ్చాడు ప్రకాశం. కళ్ళన కాటుకా, వంటిని వసుపు గుర్తులూ అతన్ని పెళ్ళికొడుకుగా తెలియజేస్తూనే ఉన్నాయి.

"మొహం కడుక్కున్నావురా?" అన్నాడు చిరునవ్వుతో ప్రకాశం.

తానూ చిరునవ్వుతోనే, "కడుక్కున్నాను" అన్నాడు.

ప్రకాశం పూర్వంలాగే—"హాస్యంగా శ్యామలని నీకు నీళ్ళుతెచ్చి ఇమ్మన్నాను. అంతా నవ్వారు. పంతానికని పట్టుకొచ్చింది. నిద్రలేపిందా?" అన్నాడు.

రామారావు కొంచెం సిగ్గుగా నవ్వుతూ "అదేమీ లేదులే. నేను లేచే ఉన్నాను. గుమ్మందాటి అవన్నీ క్రిందపడేసి, తుర్రుమన్నది" అన్నాడు.

ఈసారి ఇద్దరూ నవ్వుకున్నారు.

"దానికేంగాని, రామం, ఇంత ఆలస్యంగా వచ్చావేమిరా? మీ సెలవులు వారం క్రిందటినుంచే కదా? నువ్వు నిన్న ముహూర్తం వేళకే సరిగా వస్తావనుకోలేదు. అందుకే టెలిగ్రాం ఇవ్వలేదు. అంత ఆలస్యం ఎందుకైంది?"

రామం తల వంచుకున్నాడు. "అలాగే అశ్రద్ధ అయిపోయిం దన్నయ్యా! పొరపాటేలే, నీకు రాద్దా మనుకున్నాను. తీరికే లేకపోయింది" అని మాత్రం అన్నాడు.

"దానికేంలే—నిన్న వాళ్ళంతా నువ్వు రావనుకున్నారు. ఏమైనా, వయసొచ్చాక అన్నదమ్ములా అని వాళ్ళ అనుమానం. నాకు తెల్సుననుకో. సరే—రాత్రి సరిగా నిద్రపట్టిందా?...పద కాఫీ తాగి వద్దాము. వాళ్ళంతా నీకోసమే చూస్తున్నారు."

వాళ్ళిద్దరూ మేడదిగి, క్రింద అందరూ ఫలహారాలు చేస్తున్న చోటికి వచ్చారు. కాఫీ, ఉప్మాలతోపాటు ఇడ్లీ కూడా తింటూ అందరూ పెద్దగా కాటా కానీ కొడుతున్నారు. రామంతో, ప్రకాశం రావడంతో కొంత సద్దు తగ్గింది.

"మా తమ్ముడు...చెప్పానుగా, లా చదువుతున్నాడని" అని కొంతమందికి పరిచయం చేశాక ప్రకాశం అతన్ని లోపలికి తీసికెళ్ళాడు. అక్కడ పది పన్నెండుమంది బహుశా వాళ్ళకోసమే ఎదురుచూస్తున్నారు. వాళ్ళంతా ముఖ్య బంధువులని గ్రహించాడు రామం.

"రావోయ్, కూర్చో. అన్ననే మరిచిపోయావేమిటి? అతను బెంగపెట్టుకున్నాడనుకో—ఆ పీటమీద కూర్చో—ప్రకాశం, నువ్వా పీటమీద కూర్చోవోయ్."

అతను పీటమీద కూర్చున్నాడు.

"ఆయనే రామూ మామగారు" అని ప్రకాశం పరిచయం చేశాడు. తరవాత అందరినీ పరిచయం చేశాడు.

"మరదలిక్కడ లేదులే. అయినా ఉదయం పరిచయం అయిందిగా?"

అంతా నవ్వారు. శ్యామల సావిత్రికి చెల్లెలేమీ కాదు. కాని తన సహజమైన

చిలిపితనంతో సావిత్రికి ఆ రెండురోజుల్లోనూ అంతకన్న సన్నిహితురాలైంది. ఉదయం విషయం త్రవ్వి కాస్త నవ్వుకోడానికే ప్రకాశం అలాగ అన్నాడు.

"ఊఁ...అయితే లా చదువుతున్నావా? ఎన్నో సంవత్సరం?" ప్రకాశం మామగారు కృష్ణారావుగారు అడిగారు.

"ఒకటో సంవత్సరం అయింది."

"నువ్వు ఇంటర్ ఎక్కడ చదివావు?"

"విశాఖపట్టణంలోనే."

"అయితే మా అమ్మాయిని నువ్వింతకుముందే ఎరుగుదువన్నమాట."

"తెలీదండీ – నాకు జూనియరో, సీనియరో అయివుంటుంది."

ఆ మాట నిజమైనా, అతను సత్యాన్ని అంగీకరిస్తే తన కామె తెలుసుననే చెప్పి ఉండాల్సింది.

తరవాత కొంచెంసేపు బాతాఖానీ అయ్యాక అందరూ ఊరేగింపుకి బయలు దేరుతున్నారు. తలనొప్పిగా ఉందని చెప్పి, రామారావు తన గదికి వచ్చి పడు కున్నాడు. వస్తూంటే దారిలో సావిత్రి ఎదురైంది, తల వంచుకుని వెళ్ళి పోయింది. అతను నడక శీఘ్రతరం చేశాడు.

ఇల్లంతా నిశ్శబ్దంగా ఉంది. ఆ కొత్త వాతావరణం బాగా అలవరచుకొనేదాకా అతనికి తోచలేదు. లేచాడు.

కిటికీలోంచి చూశాడు. కొంతమంది చుట్టాలు వెళ్లిపోతున్నారు. ఊరేగింపు సాగుతోంది.

అతను వెనుదిరిగాడు. గది ఎవరో శుభ్రంచేసిపెట్టారు. గోడలని చాలా ఫోటోలూ అవీ ఉన్నాయి. ఒక మూలగా రేడియో ఉంది.

ఏమీ తోచక అతను రేడియో ట్యూన్ చేశాడు. ఏదో పాశ్చాత్య సంగీతం వస్తోంది. శ్రవణపేయంగా ఉంది. సిగరెట్ ముట్టించి పొగ వదిలాడు. కొంచెం ఉత్తేజం అనిపించింది గదిలో అటూ ఇటూ పచారుచేస్తున్నాడు. షెల్ఫులో చాలా పుస్తకాలున్నై.

ఒకటి మధ్యది తీశాడు — మాఘామ్‌ది. పేజీలలో అండర్‌లైన్లూ. మార్కులూ. పెట్టేశాడు.

డ్రాయర్‌మీద చూశాడు—ఇంగ్లీషు మ్యాగజైన్లు, ఏదో బొమ్మల పుస్తకం తీశాడు—చికాగ్గా పారేశాడు. ఇంకొకటి ఫిలింజర్నల్. తీసి, మంచంమీద పడు కుని బొమ్మలు చూస్తున్నాడు.

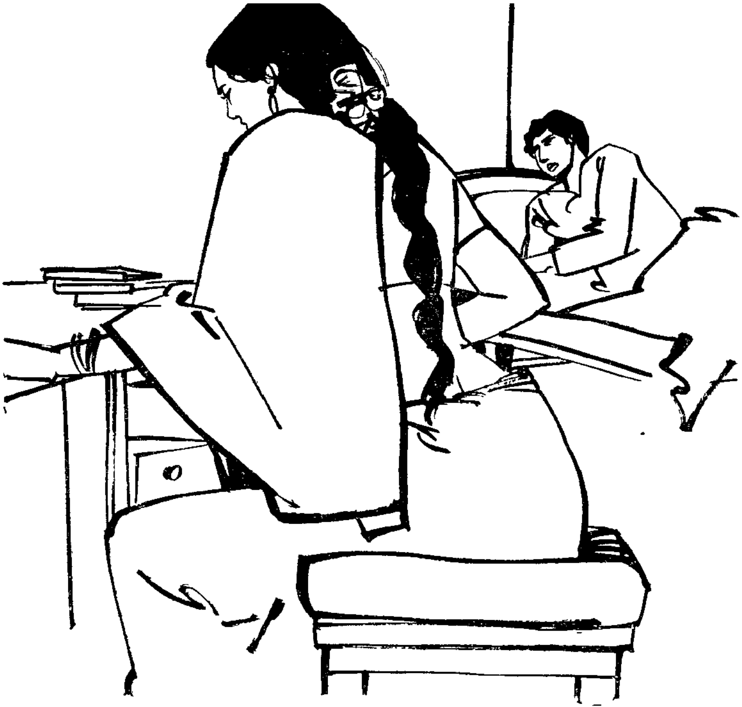

కొద్దిసేపట్లో అతను మళ్ళా నిద్రకి పకుపడయ్యాడు. సినీ జర్నల్ అతని చేతిలో ఉంది. సిగరెట్ మాత్రం పారవేశాడు. సంగీతం వాల్యూమ్, తక్కువగా వస్తూనే ఉంది.

ఏదో చప్పుడు అయి అతను బద్ధకంగా లేచాడు. సావిత్రి టేబిల్ముందు కుర్చీలో కూర్చుని ఆ డ్రాయర్లో ఏమో తీస్తూంది. అతని గుండెలు కొట్టుకుంటున్నాయి. ఆ శబ్దం ఆమెకి వినపడకుండా ఈ ప్రక్కకి తిరిగి అతను బల వంతాన కళ్లు మూసుకున్నాడు.

మధ్యాహ్నం భోజనంచేసి నిద్రపోయాడు రామం. ఆ గది అతనికి ప్రత్యేకంగా వదిలేశారు. అతను లేచేసరికి నాలుగు దాటింది—ఎదురుగా సబ్బు, తువ్వాలూ, నీళ్ళూ ఉన్నాయి.

ముఖం కడుక్కుని బట్టలు మార్చుకొన్నాడు. అతను కాఫీకోసం ఏమిటి చెయ్యడం అని ఆలోచిస్తూంటే శ్యామల కనిపించింది. పిల్చాడు, కాఫీకోసమని కాదు ఆమెకోసమని.

శ్యామల వచ్చి గుమ్మందగ్గర నిలబడి కొంచెగా, "ఏం?" అన్నది. రామారావు ధైర్యమంతా కరిగిపోతూంది. చిన్నగా నవ్వుతూ "షికారు వస్తావా బీచ్‌కి పోదాం" అన్నాడు. కాని వెంటనే నాలిక కరుచుకున్నాడు – హద్దు అతిక్రమించి ప్రవర్తించానేమోనని.

"సీతోనే: నేను రాను" అంది. ఆ మాటలంటూ ఆమె చిరునవ్వు నవ్వింది; కాని, అతనా విషయం గ్రహించలేదు.

ఈ సంఘటన ఏమాత్రం గొప్ప అపజయమో అతను తెల్సుకునేలోపున శ్యామల వెళ్ళిపోవడమూ జరిగింది. రామారావుమాత్రం ఆమె సమాధానంలో ఏమైనా అంతరార్థాలు ఉన్నాయా అని ఆలోచిస్తున్నాడు.

ఇంతట్లో ఎవరో-వంట బ్రాహ్మణుడై ఉంటాడు—కాఫీ, ఫలహారమూ తెచ్చి ఇచ్చాడు. కాఫీ ముగించి రామారావు మెట్లుదిగేసరికి బంతులాట జోరుగా సాగుతోంది: పాటలు పాడుతున్నారు.

అందరి దృష్టి ఒక్కసారి అతని ముఖంమీద పడడం అతన్ని చాలా గాభరా పెట్టింది. ఒక్కసారి సావిత్రి ముఖంలోకి చూశాడు. ఆమె తనవైపే చూసి, సిగ్గుతో తిన్నగా నవ్వి తల దించుకున్నది.

తొందరగా ఇల్లుదాటి బైటికి నడిచాడు రామం. సావిత్రి చిరునవ్వుమాత్రం, అతని గుండెల్లో నాటుకుపోయింది. తొలిమల్లెల తెల్లదనంలాగ ఆ చిరునవ్వు—

2

సముద్రతీరం వెంటనే నడుస్తున్నాడు రామారావు. అక్కడి ప్రశాంతత అతనికి చాలా ఉత్తేజకరంగా ఉంది.

కొంచెం దూరం నడిచి ఒకచోట కూర్చున్నాడు. ఒక్కసారిగా ఏదో పరాజితుడిలాటి భావం అతని మనస్సుని చుట్టిముట్టింది, "ఏమిటీ భావం? ఎందుకీ పరాజిత మానసికవ్యథ?"... అనుకున్నాడు. నిన్న రైల్లో వస్తూంటేనూ ఏదో నేరం చేయబోయే వాడిలాగ బాధపడ్డాడు—నేడూ అదేస్థితి ఎందుకని?

సావిత్రి చిరునవ్వు తుమ్మముల్లులాగా ఒక్కసారి గుచ్చుకుంది—మనస్సులో.

రెండేళ్ళక్రిందట కాలేజీలో సంఘటన అతనికి జ్ఞప్తికి వచ్చింది. అనాడూ ఆమె అదేరకపు చిరునవ్వు—అదే భావం.

ఈ రెండేళ్ళూ తా నామె నెంతగా తలచుకొన్నాడు? ఎన్నిసార్లు ఆమెతో మాట్లాడడానికి ప్రయత్నించాడు? ఆమె సౌందర్యం ఆ ఆకర్షణకి కారణం

కావచ్చు, లేక ఆమెలోని సౌమ్యత కావచ్చు. అసలు ఆమెపట్ల తన కెలాటి భావం ఉంది? ఆ ప్రశ్నమాత్రం తెగలేదు. ఎందుకో తా నామె నభిమానిస్తున్నాడు. అదిమాత్రం వాస్తవం.

ఇప్పుడు ఆమె తన వదిన. తనని ప్రాణాలతో సమంగా చూసుకొంటూన్న అన్నయ్యకి భార్య. 'అదృష్టవంతుడు' అనుకున్నా డత నొక్కసారి.

సముద్ర తరంగాలు విజృంభిస్తూ తీరం చేరేసరికి నామ రూపాలని నశింప జేసుకుంటున్నాయి. అతని మానసికాంతరంలో అనేక ఆలోచనా తరంగాలు బయలుదేరుతున్నై. కాని, బయటికి వచ్చేసరికి వాటి రూపమంతా శిథిలమౌ తోంది

తానామెని ప్రేమించాడా ?

అత నీ ప్రశ్నకే సమాధానం చెప్పుకోలేక పోయాడు. కొద్ది నిమిషాలామెతో మాటలాడితే తన భావా లెలాగ పరివర్తన చెంది ఉండేవో! ఆమెయెడ తన కున్న అభిమానం ఒక ముద్దగా ఉన్నది. దానిలోనుంచి కాలం ఏ స్వరూపాన్నీ తయారుచెయ్యకుండానే అది తన చేతిలోకి వచ్చింది.

ఆమెతో ఇటుపైన ఎలాగ వ్యవహరించడం? ఒక్కసారిగా ఆ ఉన్నత పదవి నామె కెలాగ దత్తం చెయ్యడం? ఈ మార్పు కెలాగ అలవాటుపడడం ?

కాని, ఇంక తప్పని పరిస్థితుల్లో ఏదో ఒకటి చెయ్యాల్సి వుంటుంది—జీవి తంలో ప్రతీపనీ మానవుడు ఇష్టంతోనే చేయకపోవచ్చును. విధి నిర్మించినదాన్ని తరుచు విధేయతతో అంగీకరించవలసి ఉంటుంది.

తన జీవితంలో మొదటి ప్రణయం ఇతరులకి ప్రేయసితోసహా—తెలియ కుండా, అపచారం చెయ్యకుండా, అంతం అయింది. తన నాయకత్వం ఎవ్వరికీ తెలియకుండా ఓడిపోయింది.

సూర్యాస్తమయం కావస్తూన్నది. కనుచూపు మేరలో ప్రత్యక్షమైందిశ్యామల. ఎవరో కుర్రవాడిని చేత నడిపించుకుంటూ తన దారినే వస్తున్నది.

అతని గుండెలు తీవ్రంగా స్పందించసాగాయి. ప్రక్కన ఎవరు వున్నా అది వినిపించును. ఆమెను చూడనట్లు నటిస్తూ వీలైనంత ఆకర్షణీయంగా కనిపించ ప్రయత్నిస్తున్నాడు రామం.

ఆమె రానే వచ్చింది.

"ఓహో, మీరూ ఈ దారినే వచ్చారా?" అని మాత్రం కష్టంతో అనగలిగాడు.

"ఊఁ...మా బాబీ ఏడుస్తూంటే కాస్త తిరుగుదామని ఇలాగ తీసుకు వచ్చాను."

శ్యామల నిలబడే నవ్వుతూ అన్నది

"కూర్చుంటారా ?"

"ఎందుకు ?"

"కొంచెం విశ్రాంతికోసం—సముద్రం, పరిసరాలూ ఎంత సౌందర్యంగా ఉన్నాయో చూశారా! కూర్చుంటే ఇంకా బాగుంటుంది."

"అది సరేగాని— 'అండి' ఎప్పటినుంచి ?"

రామం తన నిద్రలోనే ఉండిపోయాడు—అది గ్రహించుకుని సిగ్గుపడ్డాడు.

"మరిదానులే—అయినా చాలా పెద్దదానవయ్యావుగా ? ఏమంటే కోపం వస్తుందోనని !"

"నీ బడాయిలు కట్టిపెట్టోయ్—సరేకాని, ఇక్కడెందుకు కూర్చున్నావు ?"

ఏ యువకుడైనా భవిష్యత్తుకోసం ఎంతో చక్కగా ఉపయోగించుకోవాల్సిన పనికిరాని ప్రశ్న...రామారావు చాలా తెలివైన ప్రేమికుడు కాదు ఎక్కువ పాలు వేదాంతి...

శ్యామల కూర్చుని అజాగ్రత్తగా ఇసకలో జేరబడి మీదికి రాజూస్తూ రాలేక పోతున్న సముద్రతరంగాలని చూస్తూంది.

"ఏముంది? చెప్పానుగా—విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నాను. చెప్పానుగా ఇక్కడ చాలా బాగుందని !"

చిలిపిగా నవ్వింది శ్యామల—ఏమీ జవాబివ్వకుండా, అలాగే అందంగా కూర్చుని సముద్రతరంగాలవైపు చూస్తూ ఆనందిస్తోంది. బాబీ ఇసకమేడలు కడుతున్నాడు—

రామారావు ఒక సందేహంలో పడ్డాడు—శ్యామల ఆ దారిన రావడమూ, అక్కడకు వచ్చి కూర్చోడమూ ఆమె తనని కల్సుకోవడంకోసం ప్రయత్నించి జయించిందని సూచిస్తున్నాయి. తా నా నిమిషంలో ఊరుకుంటే... ఏమనుకుంటుంది ?

అందుచేత చాలా ఆలోచించి, ఆమెకి కొంచెం దగ్గరగా జరిగి..."ఏమిటాలోచిస్తున్నావు, శ్యామలా?" అన్నాడు.

"చాలా లే—అయినా నీ కెందుకు ? కెరటాలని చూస్తూ ఆడుకో—ప్రియరాలు కన్పిస్తుంది" అంది.

కాలం నష్టపోకుండా—"కనిపిస్తూనే ఉంది" అన్నాడు సగం ధైర్యంగా రామారావు.

"ఎక్కడ?"

అతను నవ్వాడు. కాని, హటాత్తుగా ఆమె ముఖాన్న చిరునవ్వు మాయమైంది. అతని గుండె ఆగినట్లయింది.

"మగవాళ్ళకి ఒక జబ్బు ఉందోయ్...ఏకాంతంగానో మరెలాగైనానరే ఎవరైనా అమ్మాయి కనిపించిందనుకో. దానితో ఏదో ప్రణయవల్లరి ప్రారంభించడానికే ప్రయత్నిస్తారు. ఒక్క సినిమాలోనే ఇది తప్పదు—మాటలాడిన ఆడదల్లా ..."

శ్యామల ముఖం వివర్ణమైంది-తన పని అంత తప్పు అని అతనుఅనుకోలేదు. ఆమె క్రింది పెదవి వణుకుతోంది...

ఇక్కడ ఒక క్రొత్త స్త్రీరూపమే ప్రత్యక్షమైనది— అతని జీవితం సంబంధించినంతవరకూ కేవలం స్నేహంకోసం ప్రయత్నించే స్త్రీ...

ఒక్కసారిగా ఏదో నేరంచేసినట్లయిం దతనికి ఆమె కళ్ళనుంచి నీరు వస్తుందనుకున్నాడు. కాని అదృష్టవశాత్తు అదేమీ జరగలేదు.

శ్యామల ఒక్కసారి లేచి నిలువబడింది. బాటని మళ్లా వెనక్కి తీసుకుంది వెళ్ళడానికి.

"క్షమించు శ్యామలా—సరదాగా అన్నాను. కాని, నిన్నేదో అవమానం చేద్దామని కాదు" అనిమాత్రం రామారావు అనగలిగాడు.

ఆమె ఒకసారి వెనుతిరిగి చూసి తనదారిన సాగిపోయింది. అతని మనస్సంతా పాడైపోయింది. ఆ సుందర పరిసరాలన్నీ అతనికి ఇప్పుడు నిస్సారంగా కనిపిస్తున్నాయి, ఎంత ఆలోచించినా ఆమె ప్రవర్తనకి అర్థం బోధపడలేదు. అంత చలాకీగా ఉన్న శ్యామల ఈ చిన్న సంఘటనకి ఎంత బాధపడింది!

అయిదేళ్ళక్రిందటి శ్యామలను ఒకసారి జ్ఞాపకం చేసుకున్నాడు. పరికిణీ, జాకెట్టూ వేసుకుని ఎంత చనువుగా మాటలాడేది! ఎన్నిసార్లు తనని చెవులు పట్టుకుని ఆడించేది! యౌవనంతోపాటు ఈ లక్షణాలన్నీ వస్తాయి కాబోలు! ముఖ్యంగా బాబాల్లాంటి మాటలు!

ఆమె తన దృక్పథం దాటిపోయింది. బహుశా ఈసరికి ఇంటికి వెళ్ళిపోయి ఉంటుంది...'ఎందుకమ్మా అలాగ ఉన్నావు?" అని వాళ్ళమ్మ అడిగితే...

నిశ్చయంగా జరిగినది దాస్తుంది...ఏవో అబద్ధాలు చెపుతుంది. స్త్రీ దేనికి సిద్ధంకాదు ?

చీకటిపడి, బాగా వెన్నెల వచ్చేసరికి ఇంక అలస్యం అవుతుందని బయలు దేరాడు రామం ఇంటికి. ఇల్లంతా హడావుడిగానే ఉంది. అతను గుమ్మం దాటు తూండగా ప్రకాశం వచ్చి—''ఎక్కడికి వెళ్ళావురా ? నీ కోసం సాయంత్రం అంతా చూస్తున్నాము" రాత్రి తతంగం ఏమీ లేదు-ఫిల్ముకి పోదా మను కున్నాము అన్నాడు.

కొంచెం కష్టంగా, "వెళ్ళలేక పోయారా? నేను బీచ్ కి పోయాను''అన్నాడు.

ఇంతట్లో మామగారు వస్తూ... ''అదేమిటోయ్! న్యాయంగా పెళ్ళి పెద్దవి. నువ్వు లేకుండా అందరూ ఎలాగ వెళ్తారు ? అసలు తీసికెళ్ళేవా రెవరంటే" అన్నారు. అందరూ నవ్వుతా రనుకున్నా దతను. కాని అలాటి దేమీ అవలేదు.

"సరే—సెకండ్ షోకి పోదాములే ! మడికట్టుకో."

అతను మేడమీద గదిలోకి వెళ్ళేసరికి గదిలో సావిత్రి తల దువ్వు కొంటూంది. పరధ్యానంగా గుమ్మందాటి రామం ఆమెనిచూసి ఆగిపోయాడు.

చిరునవ్వుతో... "రావోయ్... ఎందుకలా భయపడతావు ? వదిన అంటే పెద్దపులి అనుకున్నావా ?" అన్నది.

రెండో ఓటమికూడా రామారావుదె అయింది.

"ఆ భయంతోనేనా సాయంత్రం వెళ్ళిపోయావు !'' అని, సావిత్రి వాక్యం పూర్తిచేసింది-నవ్వుతూనే.

ఒక్కసారిగా తలుపులు తెరుచుకుని తన జీవితంలో ప్రవేశించిన వదినని సాశ్చర్యంగా చూస్తూ ... ''అదేమీలేదు వదినా—కొంచెం విశ్రాంతి కోసమని అలాగ వెళ్ళాను. ఏమైనా మీ రెవరూ రారుగా ?"

చివరిమాటలో కొంచెం ఎత్తి పొడుపు అతననుకోకుండానే వచ్చింది. సావిత్రి లేచి, బొట్టు పెట్టుకొని వెళ్తూ- "చాలానే ఉందే కోపం ! రేపటినుంచి వస్తాముగా భోజనానికి లే'' అంది.

ఆమె నిష్కృతిని పరికిస్తూనే అతను బట్టలు మార్చుకుని క్రిందికి బయలు దేరాడు.

3

అయిదు రోజులూ అయేసరికి రామారావు సావిత్రిని ఒక కొత్త దృక్పథం నించి చూడడం నేర్చుకున్నాడు. ఆమె ఇప్పుడు వదినగారు— ఇంటికి యజ

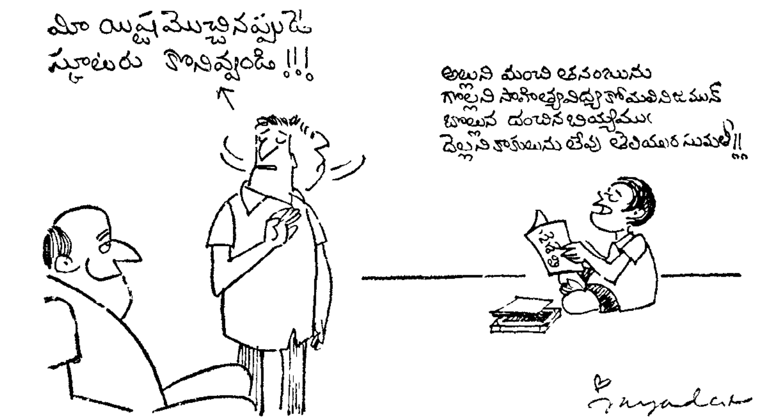

మానురా అన్నమాట. తన మంచిచెడలు కావలసిన వ్యక్తి, తాను గౌరవించ వలసిన వ్యక్తి.

ఏమైనా, వాళ్ళిద్దరిమధ్యా ఉన్న తెరలన్నీ తొలగిపోయి సాధ్యమైనంత పరస్పరం సన్నిహితు లయారు.

రామంలో ఏదో మార్పుని కనిపెట్టి దానికోసం బాధపడుతున్న ప్రకాశానికి ఈ క్రొత్త బంధుత్వం తమ్ముడి కిచ్చిన వెలుగు చాలా ఉపశమనకారణంగానే వుంది. "ఆ పరిస్థితుల్లో ఎవరైనా ఆ బాధ పడక తప్పదు" అనుకున్నాడు ప్రకాశం.

కాని, శ్యామల ప్రవర్తనమాత్రం ఆ అయిదురోజులూ చాలామందికి ఆశ్చర్యం కలిగించింది. ఒకనాడు సావిత్రే ఆమె నడిగింది—

"ఏమే, అలాగ వున్నావు?"

"ఎలాగ?"

"అంత బెంగగా? ఎవరికోసమని—?"

"ఎవరికోసమనీ లేదులే. కొంచెం తలనొప్పిగా ఉంది."

అంతకన్న ఆమెనుంచి సావిత్రి ఇంకేమీ రాబట్టలేకపోయింది. రామారావు మాత్రం ఆ కొద్దిక్షణాలూ ఊపిరి బిగబట్టుకున్నాడు.

ఇంక అక్కడ ఉండడం రామారావుకి సుతరామూ ఇష్టంలేకపోయింది. ఇంటికి వెళ్ళిపోవాలనుకుని ఆ సంగతి ప్రకాశంతో అన్నాడు.

"ఈ రెండురోజులూ అయ్యాక నేనూ వస్తాగా? అందరమూ కలిసే పోదాము" అన్నాడు ప్రకాశం.

"కాదన్నయ్యా ... ఏమైనా పని ఉంటే తప్పక ఉందును. కాని బొత్తిగా గడవటం లేదు కాలం."

"కాని అందరూ ఏమనుకుంటారు ?"

ఈ ప్రశ్న అన్ని మాటలవంతూ పనిచేసింది. "సరేలే—కలిసే వెళ్దాం" అన్నాడు రామారావు.

ఆ మధ్యాహ్నం సావిత్రి అతని గదిలోకివస్తూ, "ఏమయ్యా, మా ఊళ్లో తోచదంలా ?" అన్నది.

ఆమె కదంతా ఎలాగ తెలిసిందని ఆతను తెల్లబోయాడు. నవ్వుతూన్న ఆమె ముఖంలోకి చూస్తూ "నీతో అన్నానా వదినా?" అని మాత్రం అన్నాడు.

"అయినా తెల్సిందిగా-అలాటి పని ఏమీ చెయ్యబోకు. రెండురోజులూ ఎలాగో బాధపడితివా, సంతోషిస్తాము."

"బాధ ఏముంది వదినా ? ఉంటానుగా ?"

"మంచివాడివి-సరేకాని. శ్యామలతో ఇప్పుడు నువ్వు మాటలాడడం లేదా ?"

హటాత్తుగా వచ్చిన ఈ ప్రశ్న అతని బుద్ధిని మందగింపజేసింది.

"నే నొకప్పుడు మాటాడానా ?"

"దానికేమిలే—అదే నీతో మాట్లాడిందిగా. అయినా అది ఎందుకో బాధపడు తోంది. చెప్పదు. తలనొప్పి అని మాత్రం అంటుంది."

"నాకేం తెల్సును ?"

"ఆపాటి గ్రహించకపోతే ఎలాగ ?"

రామారావు తెల్లబోయాడు. అతను మళ్ళా స్వాభావికస్థితికి వచ్చేలోపున సావిత్రి వెళ్ళిపోయింది.

అత నాలోచిస్తూ ఉండిపోయాడు. నిజమే— శ్యామల ఇంతగా ఎందుకు దెబ్బతినాలి? వదిన అంతా కనిపెడుతూనే ఉందన్నమాట. ఆనాటి సంభాషణలో తాను తొందరపడినమాట వాస్తవమే కాని క్షమాపణ ఇచ్చుకున్నా మనస్సు మార్చుకోదేం ?

మొత్తంమీద రామారావు మళ్ళా ఇరుకునపడ్డాడు. శ్యామల స్థితి ఇంట్లో అందరి దృష్టినీ ఆకర్షించటం అతనికి చాలా బాధాకరంగా ఉంది. దానికి తోడు సావిత్రి దీనిని గ్రహించడం.

అక్కడినుంచి చాలా తొందరగా పోవాలని అనిపించిం దతనికి.

ఆ సాయంత్రం పిక్చర్‌కి పోదామని అత ననుకున్నాడు. నాలుగుకే కాఫీ త్రాగి బయలుదేరాడు. ఇంట్లో ఎవరికీ తెలియదు అతని నిష్క్రమణం,

ఆరుదాకా అతను సముద్రపు ఒడ్డున తిరిగి తిరిగి, తరువాతథియేటరుకి నడిచాడు. త్రోవలో హోటల్లో దూరి కొంచెం కాఫీ తీసుకున్నాడు—అక్కడ ఆలస్యం కావడం, అతను వెళ్ళేసరికి చిత్రం ప్రారంభించారు.

కేవలం కాలక్షేపం చేద్దామని వచ్చాడు. కనక ఆసంగతి అతని నట్టే బాధించ లేదు. టికెట్ తీసుకుని వెళ్లాడు. బాల్కనీ జనంతో నిండిపోయి ఉంది. ఎక్కడో ఒక సీటు చూపారు—పోయి కూర్చున్నాడు.

కథ ఏదో సాగుతోంది. పాటలుమాత్రం బాగున్నాయి. అతని బుర్రలో అనేక ఆలోచనలు సాగుతూ మధ్యమధ్య పాటలు వినడానికిమాత్రం అగుతున్నాయ్.

ఇంటర్వెల్ అయేసరికి సిగరెట్ ముట్టించి వెనక్కి తిరిగాడు-ఊరికే తృళ్ళి పడ్డాడు. తన వెనకాల ఒక్క సీటుప్రక్కగా శ్యామల కూర్చుంది. ప్రక్కన వాళ్ళ అమ్మా, నాన్నా, ఇంకెవరో యువకుడూ కూర్చున్నారు.

ఎవరినుంచి తప్పించుకోడానికి అత నక్కడికి వచ్చాడో ఆ శ్యామల ఆనాడే సినిమాకి రావడం అతనికి చాలా బాధాకరంగా ఉంది. ఆమెకోసం తానక్కడికి వచ్చానని ఆమె అనుకోక తప్పదు; వాస్తవంగా దానికి పూర్తిగా వ్యతిరేక పరిస్థితులు...

ఎటూ చూడకుండా. తెరవైపే కళ్ళు తిప్పి అలాగ ఉండిపోయాడు రామా రావు స్లయిడ్లు వేస్తున్నారు. పొరపాటున తల కదలకుండా వాటి నతను జాగ్ర త్తగా చదువుతున్నాడు. ఇంటర్వెల్ పూర్తయింది.

కాని అక్కడ వుండడమే అతనికి సమస్యగా ఉన్నది—ఆమె కళ్ళు అతనికి బాణాల్లా గుచ్చుకుంటున్నాయి.

కొద్ది నిమిషాలయాక అతను చివాల్న లేచి, గుమ్మందాటి, వీధిలో పడ్డాడు. అప్పుడుమాత్రం తా నేమిటిచేశాడో ఆలోచించుకోగలిగాడు.

అత నింటికి చేరేసరికి వాళ్ళ భోజనా లయిపోయాయి, అప్పుడే అందరూ లేస్తున్నారు. తన గదిలోకి తిన్నగా వెళ్ళి బట్టలు మార్చుకున్నాడు. సావిత్రి వచ్చి "సినిమాకి పోలేదా?'' అని అడిగింది.

"నేను వెళ్ళాననుకున్నావా?''

"ఔను—వాళ్ళంతా వెళ్ళారుగా..."

"అయితే వెళ్ళాను''

"మరి నీ వింత వేగంగా వచ్చేశావేం?"

"తలనొప్పివచ్చి—ఫిల్మ్ లాగ ఉందిలే."

"—కనిపించారు"

"వాళ్లెవరూ కనపడలేదూ?"

ఇంక ఏమీ అనకుండా సావిత్రి వెళ్ళిపోతూ భోజనానికి రమ్మని చెప్పి పోయింది. ఎందుకీ విషయాన్నింత పట్టిపట్టి అడుగుతూందో రామారావుకి బోధపడలేదు.

మర్నాడు అతను లేచేసరికి బాగా చీకటిఉంది. చాలామంది చుట్టాలు వెళ్ళి పోవడానికి సన్నాహం చేస్తున్నారు. ఇల్లు కాస్త సందడిగానే ఉంది. మేడమీద మాత్రం చాలా నిశ్శబ్దంగా ఉంది.

లేచి, తల దువ్వుకున్నాడు రామారావు. అలవాటు ప్రకారం. కిటికీ తలుపులు మాత్రం తీసి ఉన్నాయ్.

ఇంతట్లో తలు పెవరో తోసుకువచ్చారు. ఒక్కసారి అతను వెనుదిరిగాడు; అతనిగుండె ఒక్క అదటు తప్పింది కనిపించీ కనిపించని ఆ ప్రభాత పూర్వపు కాలంలో, పూర్తిగా అలంకరించుకుని లోనికి వచ్చింది...శ్యామల!

అతను ఏమీ మాటలాడలేకపోయాడు.

"నేను వెళ్తున్నాను రామారావ్" అన్నది శ్యామల.

"ఈ రైలుకేనా!" ఇంకేమనాలో అతనికి తోచలేదు.

"ఔను...నిన్నరాత్రి ఎందుకు హాలువదిలి పరిగెట్టావ్? అంత విసుం అయ్యానా?"

మేఘంలేని ఈ పిడుగు అతన్ని పిల్లైనంతా చకితుణ్ణి చేసింది. అతనేమీ జవాబివ్వలేదు. మరుక్షణం ఆమె కళ్ళల్లో ఆ మసకకాంతులు ప్రతిఫలించాయి. ఆమె గొంతుక గాద్గదికమైంది:

"నీకంత కష్టంకలిగిస్తే క్షమించు రామారావూ. ఎవరిదారిన వాళ్ళం పోతూ ఈ కోపాలెందుకు?—మరి-వస్తానూ?"

ఆ మాటల నామె అంటూంటే ఒక్కసారి చేతుల్లోకి తీసుకుని, తన మనస్సుని విప్పి చెప్దామనుకున్నాడు రామారావు కాని, గతించిన విషయాలా పనిసాధ్యం కానీయలేదు.

"నీ మీద కోపం ఎందుకు శ్యామలా! నిన్న రాత్రి నాకు ఫిలిం బాగుండక వచ్చేశాను. నువ్వేం తప్పు చేశావు?"

"ఇంక అబద్ధాలు కూడా ఎందుకులే...కాని, నా చేత కన్నీరు పెట్టించే పని మాత్రం మరిచిపోకు"

శ్యామల వెనుదిరిగి తొందరగా వెళ్ళిపోయింది. ఆ మాట ఏదో శాపంలాగ వినపడిం దతనికి.

వాళ్ళు గుమ్మందాటి బండి ఎక్కే వరకూ అతను కిటికీలోంచి బయటికి చూస్తూనే ఉన్నాడు నిర్విణ్ణుడై. వాళ్ళని సాగనంపి వస్తున్న సావిత్రికి మాత్రం అతను తనకే తెలియకుండా దొరికిపోయాడు.

* * *

సావిత్రి ప్రకాశంతో చాలా చనువుగా మెలగడం మొదట రామారావుకి కొంచెం ఆశ్చర్యాన్నే కలిగించింది. ఎవరిమట్టుకు వాళ్ళు కొంత వ్యక్తిత్వంఉన్న జీవితాలను గడిపాక అంత వేగంగా ఒకరికోసం ఒకరు చిన్నవైనా కొన్ని త్యాగాలను, సర్దుబాట్లను ఎలాగ చేసుకున్నారో అతనికి అంతుపట్టలేదు. అధమం

మరికొన్నాళ్ళైనా వాళ్ళు కొత్తవాళ్ళల్లే ప్రవర్తించకపోవడం కొంత ప్రభావం చూపిందతనిమీద.

పెళ్ళయి ఒక నెల అయింది. సావిత్రిని తీసుకుని వచ్చేశాడు ప్రకాశం—వంటమనిషి చేతికూడు ఇంకా ఎన్నాళ్ళని.

ఈ మార్పు రామారావు జీవితంలో చాలా మార్పుని తీసుకురాలేదు. కాక పోతే, ఇప్పుడు వదిన వండుతోంది; ఇంట్లో మాటలాడడానికి మరో మనిషి ఉన్నది.

కాని, సావిత్రి రావడంతో రామారావుకి, ప్రకాశానికి మధ్య ఇద్దరికీ తెలియ కుండా కొన్ని తెరలు పడ్డాయి. సామాన్యంగా రాత్రి పదిదాకా అన్నదమ్ము లిద్దరూ కాకాఖానీకొట్టి పడుకునేవారు. ఇప్పుడు ఎనిమిది దాటాక రామారావు మేడమీదికి వెళ్ళిపోతాడు. అదీకాక కాఫీతాగేటప్పుడు సావిత్రి కూడా ఉండ డాన్న ముగ్గురికీ కావలసిన విషయాలు మాత్రమే చర్చకి వచ్చేవి. రామారావు ఈ మార్పుని తప్పనిదానిగా స్వీకరించాడు.

వీటన్నిటికన్నా రామారావుమీద సావిత్రి ప్రభావం దినదినానికీ వృద్ధి పొందడం అతనికి కాలం గడిచినకొద్దీ బాగా తెలుస్తూంది. అనేకసార్లు తన కిష్టం లేనివీ, ఏ పరిస్థితుల్లోనూ చెయ్యనని అనుకున్నవీ కొన్ని పనులు సావిత్రి కోర గానే మంత్రముగ్ధుడిలాగ అతను చేసేవాడు— ఆ క్షణంలో తన ప్రవర్తన ఎంతో సహజంగా కనిపించేది. కాని, తరువాత ఆలోచించుకుంటే తన ప్రవర్త నకి, తానే ఆశ్చర్యపడేవాడు.

సెలవులు మూడునెలలూ ఇంటిదగ్గర ఉందామని లేదు రామారావుకి. ఒకసారి దేశం చూద్దామని బయలుదేరుదామనుకున్నాడు. పూర్వపు మిత్రులను కొంత మందిని కల్సుకుందామని అతని ఉద్దేశం ఆ ఉద్దేశం అన్నతో చెప్పాడు.

"ఎన్నాళ్ళలో వస్తావు?" అన్నాడు ప్రకాశం.

"ఈ నెల అయాక..."

కొంచెం తెల్లబోయాడు ప్రకాశం. లోకానికి పూర్తిగా భయపడే స్వభావం అతనిది. వాస్తవంగా తనలో తప్పు లేకపోయినా, నలుగురూ ఏ పని చేసినా ఏమనుకుంటారో ఆలోచించే తత్వం అతనిది. ఇప్పుడు తమ్ముడు వెళ్ళిపోతే ఇంట్లో పడక, వెళ్ళిపోయాడనుకుంటే? అదీకాక, సావిత్రికి రోజుల్లా కాలక్షేపం కూడా అతనే ఇంకా కొత్త కనుక ఒంటరితనం సావిత్రికే కష్టతరం కావచ్చు.

మొదటి భయంగురించి తమ్ముడితో ఏమీ అనకుండా, "నువ్విప్పుడు వెళ్లడం

తప్పదంటే నీ ఇష్టం...కాని, నాకు సుతరామూ ఇష్టంలేదు" అని మాత్రం అన్నాడు.

''ఎందు కన్నయ్యా?"

కొంచెం ఆగి, ''మీ వదినకి ఈ జీవితం క్రొత్తే. ఇంట్లో పగలల్లా నేను ఉండనే ఉండను. నువ్వు ఉంటే దానికి కాస్త కాలక్షేపంగా ఉంటుంది. నాకూ తోచదు. సంవత్సరంలో ఎన్నాళ్ళిక్కడ ఉంటావు కనక?"

రామారావు జవాబివ్వలేదు. ఇవ్వలేకపోయాడు.

"సరే, ఆలోచించి నీ కెలాగ తోస్తే అలాగ చెయ్యి."

అతను తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు. ఆరోజు మళ్ళా ఆ ప్రస్తావన రాలేదు. మర్నాడు ఉదయం వీధిలోకి వెళ్ళుతూండగా రామారావుని సావిత్రి పిలిచింది. ఇది అలవాటు లేనిపనే. మెల్లిగా వెళ్ళాడు రామారావు.

"ఎందుకు వదినా?"

"నువ్వు వెళ్ళిపోతా నంటున్నావుట?"

అతను తెల్లబోయాడు.

"నే నలాగ ఏమీ అనలేదే!"

''మరేమన్నావు?''

"దేశం తిరిగి వస్తానన్నాను అంతే. ఎక్కడికి వెళ్ళిపోతాను?"

అప్పటిదాకా సావిత్రి నవ్వుతూనే మాటలాడింది కాని, అప్పు ఆమె ముఖం వివర్ణమైంది.

"ఇది నా కెలాగ ఉందో నీకు తెలీదు రామారావ్... మీ ఇద్దరి మధ్యా నేనేదో కలతలు తెచ్చానని అనుకోరూ ?"

ఆశ్చర్యంతో అతను మాట్లాడలేదు— తల దించుకుని ఆలోచించుకుంటు న్నాడు. తల ఎత్తేసరికి సావిత్రి కళ్ళు ఆర్ద్రాలుగా ఉన్నాయి అతనిగుండె ఒక్కసారి లాగినట్టయింది. అతనినోటిలో మాటలు నోటిలోనే మాయమయాయి

"అదేమీ ఆలోచించుకోలేదు వదినా—నేను వెళ్ళను."

ఆమె కన్నీళ్ళని గురించి అతనేమీ అనలేకపోయాడు. ఆ రోజంతా ఆ దృశ్యం అతన్ని బాధిస్తూనేఉంది చాలాసార్లు. ఆ ఉషస్సులో శ్యామల కళ్ళు అతనికి జ్ఞాపకం వచ్చాయి.

4

ఒక్క విషయంమాత్రం అతను గ్రహించుకున్నాడు. సహజంగా తనకీ, అన్నకీ మధ్య వచ్చిన తెరలని సావిత్రి లేకుండా చేయజూస్తుందని.

ఈ క్రొత్త పరిస్థితుల్లో మరో నెల గడిచిపోయింది. ఇంక సెలవులు నెల పూర్తిగాలేవు. ఇంట్లో అంతా మామూలుగా గడిచిపోతూంది.

ఒకనాడు సాయంత్రం రామారావు ఇంట్లోకి రాగానే సావిత్రి అతని గదిదగ్గిరికి వస్తూ 'శ్యామలకి పెళ్ళిట!' అన్నది. అతను ఆశ్చర్యంగా "ఆ!" అన్నాడు. తరువాత విచారించాడు తన భావాలు దాచుకోలేకపోయినందుకు.

"ఈ నెలే—పదిహేడో తారీఖున—రమ్మని ఉత్తరం వ్రాశారు."

సావిత్రి కంఠస్వరం ఆ విషయం ఆమెకి అనిష్టమైనదని స్పష్టంగా సూచిస్తూంది.

"మరేం?—వదినగారికి చిన్న కాంపు!"

సరదాగా అనాలని ప్రయత్నించినా, చివరికి కష్టపడికాని అనలేకపొయ్యాడు.

"నువ్వూ వస్తావా?"

"నేను రాను!!"

"ఏం? దానితో దెబ్బలాడావా?"

రామారావు తనకి తానే ఇరుసులో చిక్కుకున్నాడు. ఏమిటి చెప్పినా వదిన తరిచి తరిచి అడిగేలాగ ఉంది. ఈ రెండు నెలలూ చాలాసార్లామె, తను అంత గూమీగా ఎందుకున్నాడో అడుగుతూంటే తప్పించుకోవడానికి అసత్యాలాడవలసి వచ్చేది...ఇప్పుడు అన్నీ బయటపడతాయి.

అతనేమీ జవాబివ్వలేదు.

"ఇంక అయినవి ఎలాగా అయిపోయాయి. నీకు దాన్ని ఇస్తారని అనుకున్నాను. దరిద్రులు దాని గొంతుక కోశారు. వాళ్ళకి దాని సుఖం అక్కర్లేదు—పాపం!"

సావిత్రి కంఠంలో జాలీ, అసహ్యమూ ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయ్. "నేను శ్యామల అంటే పడి చచ్చిపోటం లేదులే" అని రామారావు అందామనుకున్నాడు—కాని, మళ్ళీ ఆ కన్నీటితో శ్యామల జ్ఞాపకం వచ్చింది.

ఇంక ఆ విషయం గురించి ఆ రోజెవరూ మాట్లాడలేదు. కొంచెం ఆలస్యంగా ప్రకాశం ఇంటికి వచ్చేసరికి అతను చాలా సంతోషంగా ఉన్నాడు. ఏదో ఖూనీ కేసులో ముద్దాయి విడుదల అయ్యాడు నిర్దోషిగానని.

ఆ రాత్రి ప్రకాశంకూడా చాలా మౌనంగా ఉన్నాడు. ఉత్తరమే దానికి కారణమని రామారావు తెల్సు-తన రహస్యం అందరికీ తెలిసిపోయింది!

ఇప్పుడు శ్యామల విషయంలో ఆత్మపరీక్షకి అవసరం వచ్చింది రామా

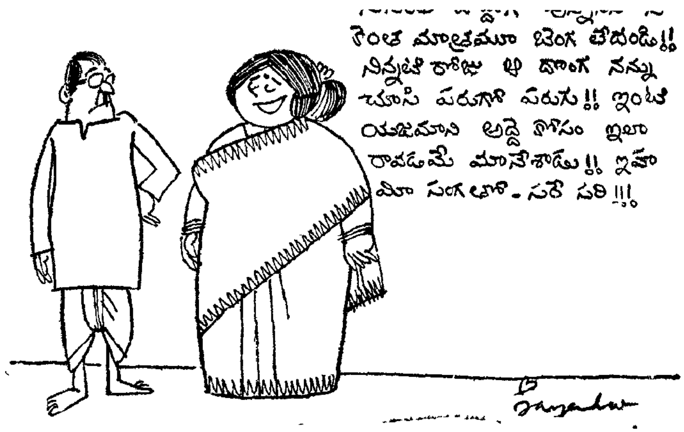

రావుకి – మొదట శ్యామలని చూసేసరికి ఆమె చిలిపితనమూ, చలాకీ చూసి అతను చాలా గొప్పస్థానం ఆమెకిచ్చాడు. గదిలోకి టూత్‌బ్రష్షూ అవీ తెచ్చినప్పుడు ఆమెలోని హృదయవైశాల్యతని చూచాడు. అప్పుడే ఆమె పూర్తి సౌందర్యం కూడా చూశాడు. తరువాత బీచిలో...అక్కడ అతను గట్టిదెబ్బ తిన్నాడు. హాస్యంలోకూడా ఆమె తన మోటుతనం సహించలేకపోయింది... చివరికి ఆమె వెళ్ళిపోతూ తనతో అన్నమాటలు...ఆమె కన్నీళ్ళు–వీటికి అర్థం ఏమిటి?

ఔను. ఆమె తనని ఋజుమార్గంలో పెట్టజూసింది. తా నపార్థం చేసుకున్నాడు. చివరికి ఆమె అంటే తాను అసహ్యం నటించాడు. ఆమె సహించలేకపోయింది...

తన చేతులనుంచి జారాక శ్యామల ఔన్నత్యం అతనికి మరీబాగా కనిపిస్తోంది. కాని, ఈ సంఘటనకి తనకేమీ పూచీలేదు. జరిగినదంతా తన కతీతంగానే జరిగిపోయింది.

కాని, ఇప్పుడు తన కోపం ఎవరిమీద?

శ్యామల ఎలాగా అమాయకురాలే. దీనికి బాధ్యులైన వాళ్ళామె తల్లిదండ్రులు. వాళ్ళు మాత్రం పెళ్ళికొడుకులని కలగంటారా? వదిన ఉద్దేశం వాళ్ళు కలగనాలనేగా?

"నాది చాలా దురదృష్ట జాతకం కాబోలు!" అనుకున్నాడు రామారావు. సిగరెట్టు ముట్టించాడు ఈ ఆలోచనలని పూర్తి చెయ్యడానికి.

చివరికి శ్యామల పెళ్ళికి వెళ్ళక తప్పలేదతనికి. తాను బయల్దేరకపోతే

వాళ్ళిద్దరూ బయలుదేరమన్నారు. అదీగాక ఈ విధంగా తాను సాధించేదీ ఏమీ లేదు?

తాను అక్కడికి వెళ్లినా, ముహూర్త సమయంలో పెళ్లిపందిరిలో ఉండక పోవడం అతను జాగ్రత్తగా ఏర్పరచుకున్నాడు. అక్కడికి విడిది ఫర్లాంగుపైన ఉంది. తోట మధ్య మేడ. అక్కడికివచ్చి కూర్చున్నాడు.

ఉదయం ముహూర్తం అయిపోయింది. మధ్యాహ్నం పెళ్లివారింటికి అతను వెళ్ళక తప్పలేదు. వధూవరులు బంతులాట ఆడుతున్నారు.

శ్యామల రామారావు రాగానే ఒక్కసారి తలఎత్తి చూస్తుందని అతనను కున్నాడు. కాని, మొగ్గలు తొడిగిన సిగ్గుతో, సంతృప్తి ఒలికించే అందమైన కళ్లు దించుకుని సస్మితవదనం సరాగాలాడుతోన్న పూబంతివైపు తిప్పీ తిప్పకుండా, జీవిస్తున్న కళావృష్టిలాగ వుంది శ్యామల. ఆమె దృష్టి చేస్తూన్న పనినుంచి మరలలేదు.

కొంచెంసేపు వుండి వెళ్లిపోతూ మళ్లా ఆ దారినే వచ్చాడు రామారావు. అప్ప టికి సావిత్రి శ్యామలతో ఏదో పరియాచకం ఆడుతోంది. ఒక్కసారి ఆమె కళ్లూ అతనికళ్లూ కలుసుకున్నాయి. ఏదో నేరం చేసినట్లు అతను తలదించు కున్నాడు -శ్యామల మాత్రం మామూలుగా ఉండిపోగలిగింది. అక్కడి రాటనో రాయినో మాత్రమే చూసినట్లు, ఈ క్షణాన్ని మగవాడిలాగ ఎదుర్కొనేందుకు రామారావు చేసిన ప్రయత్నాలన్నీ నిష్ఫలాలయ్యాయి ఇంకొకసారి రామారావు ఓడిపోయాడు.

వెళ్లివారి ఇంటినుంచి సరాసరి షికారుకని బయల్దేరాడు రామారావు గడిచిన క్షణం అతన్ని వెంటాడుతోంది. నిర్మానుష్యంగా ఉన్న చోటులకు కరువులేదు అక్కడ. ఒక దగ్గరికిపోయి కూర్చున్నాడు.

అతను ఆలోచనల్లో సాగిపోతూండగా ఇంకొక యువకుడు అటేవస్తూ అతన్ని పలకరించాడు, ''మీరు పెళ్లికి వచ్చినవారే కదూ?'' అని.

ఆ యువకుడు చక్కని ఆకారంతో చూడగానే రామారావుకి మంచి ఉద్దేశం కలిగించాడు.

''ఔనండీ-మీ కెలా తెలుసు?'' అన్నాడతను

''నేనూ అందుకే వచ్చానులెండి. పెళ్లికొడుకు నా మిత్రుడే. అతని తరపునే వచ్చాను కూడా.''

''ఓహో! రమణమూర్తి మీ స్నేహితుడా? కూర్చోండి.''

ఇద్దరూ సంభాషణకి ఉపక్రమించారు వేణుగోపాల్ మొదట దరిద్ర భారతంలో వివాహం ఖర్చు లింతింత ఉండటాన్ని గురించి లెక్చర్ చేశాడు. పాశ్చాత్యదేశాల వివాహ సంప్రదాయాలని గురించి అతను చాలా మంచి మాట లలో చెప్పాడు. చివరికి వధూవరుల గురించి అక్కడా ఇక్కడా విభేదాలు చెప్తూ వేణు నిజం చెప్పాలంటే ఈ పెళ్లి రమణమూర్తికిఇష్టంలేనేలేదు' అన్నాడు.

రామారావు తృప్తిపడ్డాడు వేణు అది గమనించలేదు అది తెలిసి కొంచెం కుదుటపడ్డాడు

"వాళ్ల ఫాదర్ ప్రెస్ చేశాడు. ఈ సంబంధం వద్దని పీడి వాదన. కారణం చెప్పడు. చివరికి ఇలాగ—పాపం! ఆ అమ్మాయి గొంతుక కోస్తాడు కాబోలు!"

ఎలాగో సంభాషణ ఇంకో విషయంమీదికి మరలేసరికి రామారావు కొంచెం తేలికపడ్డాడు. వేణు తన స్టడీస్ గురించి చెప్తూ, ఇంటర్ అయ్యాక వాల్తేరులోనే డిగ్రీ చదవాలని ఉందన్నాడు.

'చాలా బాగుంది. మీరు ఎకనమిక్స్ తీసుకోండి. మంచి ప్రాస్పెక్ట్స్ ఉంటాయి" అన్నాడు రామారావు.

తరవాత వాళ్ళు ఎకనమిక్స్ మంచి చెడ్డలని చాలా విపులంగా చర్చించారు. చివరికి వేణు భవిష్యత్తు నిర్ణయం ఐపోయింది. రిజల్ట్సు రాగానే అప్లయి చెయ్య డానికి నిశ్చయించుకుని వేణు, రామారావు లేచారు; ఒకళ్ళ అడ్రస్ ఒకరు తీసు కున్నారు.

ఆ రాత్రి రామారావు వేణుని పదేపదే జ్ఞప్తికి తెచ్చుకున్నాడు. అతని చక్కని సంభాషణ తీరూ, దైహిక సౌందర్యమూ అతని మనస్సున నాటి పోయాయి.

"మంచి మిత్రుణ్ని ఈ రోజు కలుసుకున్నాను" అనుకున్నాడు రాత్రి నిద్ర పోతోతూ రామారావు.

5

వదినతో వాదించడం రామారావుకి శక్తికిమించిన పని. ఆమెలోని ఏ శక్తి అతన్ని అంత విధేయుడుగా చేసిందో కష్టంతోనైనా అతను గ్రహించలేక పోయాడు, సామాన్యంగా అతనికి యిష్టమైనదాన్ని ఆమె చెప్పేదేకాదు! ఒకవేళ చెప్పినా రామారావు తన అయిష్టతని తెలియజేసేవాడూ కాదు.

అలాటి ప్రవర్తనకి ఒక్కనాడుమాత్రం రామారావు మార్పుతెచ్చాడు. ఆనాడు అతను గదిలో కూర్చుని ఖాళీగా ఆలోచిస్తున్నాడు.

ప్రకాశం ఆఫీసుకు వెళ్లిపోయాక సావిత్రి అతని గదిలోకివస్తూ,

"ఏమిటి రామారావ్ ఆలోచిస్తున్నావ్?" అని అడిగింది ఒక కుర్చీలో కూర్చుంటూ.

"ఏమిటుంది వదినా? సెలవులు వస్తున్నయ్. ఒక్క పుస్తకమైనా చదవలేదు. అంతపని నెత్తిమీద వేసుకువచ్చాను అని."

సావిత్రి నవ్వుతూ "ఇంకేమిటి చదువులే - బెంగలో పడిపోయావు!" అంది.

"ఎందుకు బెంగ?"

"పెళ్లికోసం."

ఇంకా నవ్వుతూంది సావిత్రి రామారావుకి నవ్వు వచ్చింది. గడిచిన రోజుల్లో తన ప్రవర్తన ఎవరికేనా విరహంలో పడినట్లే సూచిస్తుందని అతననుకున్నాడు. అయితే విరహం ఎవరికోసం?

ఇంతట్లో ఒక్కసారి నవ్వు ఆపి "నీ పెళ్లి ఈ యేడు చేస్తాము" అంది- సగం హాస్యం సగం సీరియస్‌నెస్‌తో.

"ఇప్పుడు పెళ్ళే తక్కువైంది...అవతల పరీక్ష ప్యాస్ అవకపోతే పెద్ద పెళ్ళి అవుతుంది"

"అదంతా సరేలే—నేను నిజంగా చెప్తున్నాను. మీఅన్నయ్యకి ఎలాగా బాధ్యత తప్పదుగా? చక్కటి పిల్లని వెదికి కట్టేస్తాం."

మళ్లా సావిత్రి నవ్వుతూంది. రామారావు సమాధానం ఇవ్వడానికి వీలులేక పోయింది.

"మా చెల్లెలు వస్తే అప్పుడు మమ్మల్ని మరిచిపోతావుకదూ రామారావ్? నన్ను కాకపోతే మీ అన్న ముఖంచూసి ఐనా కాస్త ఆలోచిస్తావా?"

ఆ మాటలు పూర్తిగా వేళాకోళం కాదని రామారావుకి ఆమె కంఠస్వరమే చెప్తూంది.

"పెళ్లిచేసుకుంటే విడిపోక తప్పదా వదినా?"

"నువ్వేం చేస్తావు పాపం? మా చెల్లెలుఐట్టి ఉంటుంది."

అర్థమైనట్లు చూశాడు రామారావు.

"సర్లే -ఎవరన్నా వింటే నవ్విపోతారు. ఆలూ లేదు చూలూ, లేదు. కొడుకు పేరు సోమలింగడు అన్నట్లు. ఇదంతా పెళ్ళి అయాకగా? అప్పుడు ఆలోచిద్దాం."

రామారావు ఇంక నిశ్శబ్దంగా ఉండిపోలేక పోయాడు. "ఈ రెండేళ్లూ అయే దాకా పెళ్లిమాట ఎత్తవద్దు వదినా."

మళ్ళా ఆమె నవ్వుతూంది తను చెప్పే విషయంలో గాంభీర్యం ఉందని అతను చూపలేకపోతున్నాడు.

"ఆలోచిద్దాంలే."

సావిత్రి వెళ్ళిపోయింది. రామారావు సిగరెట్టు ముట్టించాడు.

మూడునెలల సెలవులూ అయిపోయాయి. ప్రయాణానికి అన్నీ సిద్ధంచేసుకున్నాడు రామారావు. ఈ మూడుమాసాలలోనూ అతని జీవితంలో కలిగిన మార్పులు ఒకసారి అతన్ని ప్రయాణానికి విముఖుడిగానూ, మరొకసారి పూర్తిగా సుముఖుడిగానూ చేస్తున్నాయి. మళ్ళా హోటలు భోజనమూ, ఒంటరి జీవితమూ గడపాలనే విషయం అతనికి కష్టంగానే ఉన్నది.

కాని, ఆ ఇంటిలో ఎలాగో తాను పాముఖ్యతలో తగ్గాననే విషయమూ, తన పోయిన స్వేచ్ఛా అతనికి కాలేజీలో ఎక్కువ సౌఖ్యాన్ని చూపిస్తున్నాయి. ముఖ్యంగా స్నేహితులు.

రేపు బయలుదేరుతాననేసరికి మాత్రం రామారావు మనస్సు కొంత బరువ

యింది. ఇంతకుముందు వెళ్లిపోయే ఉదయాన్న కూడా కష్టంగా ఉండేదికాదు. అప్పుడిలాటి ప్రయాణాలవి చాలా అలవాటుగా చెయ్యగలిగేవాడు - కాని యీనాడు కొత్త బంధుత్వాలు అతనిని బంధిస్తున్నాయి. అభిమానంతో తన మంచిచెడ్డలు చూసే వదినకి దూరమవడం అతనికి చాలా కష్టంగా ఉన్నది.

"ప్రయాణానికన్నీ సిద్ధంచేసుకున్నావా?"

హోల్డాలూ, సూట్‌కేసూ, కాంప్‌కాటూ ప్రయాణానికి సిద్ధమైనాయ్. వాటిని చూస్తూనే వదిన అడిగింది - వాటిని చూస్తూనే రామారావు "మరి, రేపు వెళ్ళాలిగా" అన్నాడు.

"వెళ్లాక కాస్త వదినని కూడా జ్ఞాపకం పెట్టుకో అమ్మా - పూర్తిగా మర్చిపోక."

"ఎందుకు మరిచిపోతాను వదినా?"

కొద్ది క్షణాలామె మాట్లాడలేదు - పరీక్షగా ప్రయాణపు సామానులవైపే చూస్తూంది. విషయాలు కూడా ఇవ్వని వ్యథని కొన్నిసార్లు వాటి సూచన లిస్తాయి - సావిత్రి కళ్ళు ఆ విషయాన్ని చెప్తున్నాయి.

తరువాత తలవంచుకునే, ఒక్కసారిగా వచ్చిన గాంభీర్యంతో, "ఈ మూడు నెలలూ అలవాటైపోయింది - ఇంక ఒక్కర్తినే ఉండటమంటే బెంగగానే ఉంది...కాని, సెలవులివ్వగానే వస్తావుగా?"

సావిత్రినుంచి ఈ మాట అతనెప్పుడూ వస్తాయనుకోలేదు. ఆమె ముఖంలో కనిపిస్తూన్న బెంగ అతన్ని కలవరపెట్టింది.

"తప్పక వస్తాను."

సావిత్రి వెళ్లిపోయింది - రామారావు హృదయానికి తన గుండెల బరువు తెలిసి.

మరునాడు ఉదయం ప్రయాణం. ప్రకాశం స్టేషనుదాకా వస్తానన్నాడు. కాని రామారావు దానియ్యలేదు. వీధిగేటు దాటేదాకా మాత్రం ప్రకాశం వచ్చాడు. బండి కదిలింది - వెనక్కి తిరిగిచూసిన రామారావు. గుమ్మంలోకి మళ్ళుతూ కళ్ళు తుడుచుకున్న సావిత్రిని చూశాడు. తన కళ్ళు చెమర్చుతాయనుకున్నాడు -కాని ఆ ప్రమాదం రాకముందే అతను స్టేషనుచేరి, మరో ఆలోచనల్లో పడిపోయాడు.

6

విశాఖపట్నం చేరేసరికి లాడ్జిమాట సమస్య ఐంది రామారావుకి. హోటల్లో సామాన్లు పెట్టించాడు. లాడ్జిదొరికేదాకా అక్కడే ఉందామని.

సాయంత్రం ఊళ్ళో తిరుగుతూంటే హటాత్తుగా వేణు కనిపించాడు. ఒక్కసారి ఇద్దరూ ఆశ్చర్యపడ్డారు – అనుకోని తమ కలయికకి. ఏ రోజున వస్తానో తెలి దని రాశాడు వేణు.

"ఎక్కడికి వెళ్తున్నారు?" అన్నాడు వేణు.

"ఇల్లుకోసం – మీరు ఇల్లు చూసుకున్నారా?''

"మహారాణీపేటలో వారం క్రిందటే తీసుకున్నాను లెండి ఆ ఎదురుగానే ఒక గది ఖాళీ ఉంది. మీరు తీసుకోవచ్చు."

ఇద్దరూ సరాసరి ఆ ఇంటికి వెళ్ళారు. పైన ఎవరో వృద్ధురాలు కూర్చుని ఉంది. ఇంటికోసం వచ్చామని చెప్పారు.

ఇల్లు చాలా చిన్నది – అయితే మేడగది మాత్రం విశాలంగానే ఉంది. తూర్పుకి సముద్రమూ, మిగిలినవైపు ఆవరణ దాటాక ఇళ్లూ కనిపిస్తున్నాయి.

ఆమె ఉంటూన్నవాటా కాక, ఖాళీగా వున్నది ఆ గది ఒక్కటే. చాలా మంది అడిగినా ఆమె ఇవ్వలేదట.

వృద్ధురాలు రామారావు వృత్తాంతం అంతా అడిగాక ఇరవై రూపాయలు అద్దె అని చెప్పింది. రామారావు అడ్వాన్సు ఇచ్చి తాళం తీసుకున్నాడు

"మీరు ఇంటికి వెళ్ళండి –నేను హోటలుకిపోయి సామాను తెచ్చుకుంటాను." అన్నాడు, రామారావు. తమ నూతన పరిచయం మనస్సులో పెట్టుకుని. వేణు అంగీకరించక, "నేను వెళ్లి చేసేదేముంది? పదండి" అన్నాడు.

సామాను తెచ్చాక అది సర్దడంలో వేణు చేయగలిగినదంతా చేశాడు. రాత్రి భోజనానికి హోటలుకి వెళ్ళనివ్వక రామారావుని తన ఇంటికి తీసుకువెళ్ళాడు – "రేపట్నించి మీ కెలాగా హోటలు భోజనం తప్పదుగా?'' అంటూ.

ఆ సంధ్యాసమయంలో మొట్టమొదట రామారావు వేణు ఇంటి గుమ్మం త్రొక్కాడు. గుమ్మం దాటగానే సావడిలో కూర్చుని చదువుకుంటూన్న అమ్మాయిలేచి, ''రండి" అన్నది. ఆమె ప్రవర్తన రామారావుకి చాలా ఆశ్చర్యమే కలిగించింది.

"చెల్లెలు పద్మ" అని పరస్పరం రామారావునీ, పద్మనీ పరిచయం చేశాడు వేణు. ''చాలా చదువుకున్నవాళ్లు" అనుకున్నాడు – రామారావు ఆమె కలుపు గోరుతనంచూసి.

"మా అన్న మిమ్మల్ని గురించి చెప్పాడండీ. వాడు ఏం చెయ్యాదం అని వేవర్ అవుతూంటే మీరు డిసైడ్ చేశారు" అన్నది పద్మ.

"దానికేముంది లెండి. ఎలాగా తెలిసేదేగా?" అన్నాడు రామారావు. అతని దృష్టి అంతా ఆ అమ్మాయి పోతపోసిన విగ్రహంలాటి దైహిక సౌందర్యంమీదే ఉన్నది.

ఆమె ముందు రామారావులో ఉన్న బిడియమూ, పిరికితనమూ త్వరగా కరిగిపోతున్నాయి. రాత్రి భోజనానంతరం ముగ్గురూ మళ్ళా సంభాషణ ముగించేసరికి వాళ్ళలో ఎవరూ ఎవరికీ దూరంగా ఉండిపోలేదు.

మర్నాడూ, ఆ మరునాడూ రామారావుకి మిత్రుల పునస్సమాగమంతో అయిపోయింది. వేణు చేరాడు. అతనూ తన స్నేహితులని పరిచయం చేసుకున్నాడు.

వారం రోజులు గడిచేసరికి రామారావు ఇంటిపట్టున రోజులో కొంచెంసేపైనా ఉండగలిగాడు.

ఒకనాడతను నిద్రలేచేసరికి, గదిలో ఎవరో పాపాయి తన జోళ్ళతో ఆడుకుంటున్నాడు. బొద్దుగా, చూడడానికి ముద్దొస్తూన్న వాడిని ఒక్కసారి చూడడం అతని ఆశ్చర్యం మేరలేక పోయింది. 'ఇంటివారి పాపాయి' అనుకున్నాడు.

వాణ్ని తీసి మంచంమీద కూర్చోపెట్టి—"ఎవరమ్మా నువ్వు?" అన్నాడు రామారావు నవ్వుతూ. వాడూ అర్థమైనట్లు నవ్వుతూ చూశాడు. రెండు నిముషాలు వాడితో ఆడుకునేసరికి, తొందరగా ఒకామె అతని గదిలోనికి వచ్చి అతన్ని చూసి తెల్లబోయి నిలబడి, "ఇక్కడ ఉన్నావు? ఇల్లంతా వెతికాను" అన్నది— కొంచెం సిగ్గుగా.

ఆమె వాడి తల్లి అని అతననుకోలేకపోయాడు. కాని, ఆమె ముఖంలో ప్రతిఫలిస్తూన్న ఆత్రుతా, ఆ సంతసమూ అతనికి అనుమానం తగ్గిస్తున్నాయి.

"లేచేసరికి ఆడుకుంటున్నాడు ఇక్కడ" అని మాత్రం అని అతను లేచాడు మంచంమీదనుంచి.

ఆమె వాడిని తీసుకుంది. తొందరగా దిగి వెళ్ళిపోయింది. ఇంతట్లో ఇంటి ఆవిడ అతని గదిలోకి వస్తూ "నీ గదిలోను బాబూ వచ్చాడు? దాని మతిపోయింధి" అన్నది.

"ఔనండీ" అన్నాడు రామారావు.

"నీకేమైనా అవసరం ఉంటే నన్ను అడుగుతూ వుండూ బాబూ—కొడుకులాటి వాడివి, ఏదో అద్దె ఇల్లనుకోకు." అన్న దామె.

ఈ భావణ అతని కేమీ బోధపడలేదు. ఒక్కసారామెకి తనమీద ఇంత అవ్యాజమైన ప్రేమ ఎందుకో?

"అలాగే నండి" అనిమాత్రం అనగలిగాడు.

"నాకూ ఈ పిల్ల ఒక్కతేను. వాడు మనమడు... అది చచ్చిపోయి రెండే ళ్ళయింది నాయినా. ఇది కళ్ళల్లో వత్తులుపెట్టుకుని పెంచుతూంది. అల్లుడికి ఏమీ అక్కరలేకపోయె..."

అతను జవాబు చెప్పేలోగా ఆమె వెళ్ళిపోయింది. ఆ సాయంత్రానికి అ అమ్మాయి పార్వతి అనీ, పాపాయి హరి అనీ, తెలిసింది రామారావుకి.

ఆ రాత్రి మామూలుగా ఏడుగంటలకి ఇంటికి వచ్చేసరికి వరండాలో పార్వతి కూర్చుని ఏదో చదువుతూంది. పాపాయి చాపమీద కూర్చుని ఆడుతూ, రామా రావుని చూసి, తొందరగా పాకివచ్చాడు దగ్గరికి. చేతులు చాచి, వాణ్ని ఎత్తు కుని మీదికి తీసికెళ్ళాడు రామారావు. అతనికి తెలియనిది ఏమిటంటే, ఎన్నో నాళ్ళ సహవాసం ఉన్నట్లు హరి తన దగ్గరికి రావటానికి కారణం?

కొంచెంసేపు పోయేదాకా ఆడుకున్నారు రామారావూ, హరిని. ఇంతట్లో మెట్ల మొదట నిలబడి, "వస్తావా హరీ. నిద్రపోదూ గాని" అని పార్వతి కేక పెట్టింది.

హరి కేక వచ్చినవైపు కళ్ళుపెద్దవిచేసి చూశాడు. "వెళ్తావా?" అన్నాడు రామారావు. వాడు నవ్వాడు. ఎత్తుకుని పార్వతికి ఇచ్చిరావడానికి క్రిందికి వెళ్ళాడు రామారావు. నాలుగు మెట్లు మీదికి వచ్చి తీసుకుంది పార్వతి వాడిని.

మర్నాడు ఉదయం టూత్‌బ్రష్ నోట్లో ఉంచుకుని దిగుతూంటే పార్వతి చంకన ఉన్న హరి దిగి అతనిదగ్గరికి పరిగెత్తాడు. అది ఇంక అలవాటు అయిపోయింది.

నాలుగు రోజులు పోయాక వేణు ఒక మధ్యాహ్నం రామారావు గదిలోకి వస్తూ, అతని చేతిలో ఒక ఇన్విటేషన్‌కార్డు ఉంచి "రేపు సాయంత్రం సరాసరి థియేటరుకే రండి. సీట్లు ఖాళీ ఉంచుతాను" అన్నాడు.

ఆ కార్డుమీద ఒక నాట్య భంగిమలో పద్మ ఫోటో ఉంది. మర్నాడు సాయంత్రం ఆమె నృత్యం.

తృళ్ళిపడినట్లయాడు రామారావు. జీవితంలో అలాటి షాక్స్ అతను చాలా తక్కువ తిన్నాడు. ఈ అందాలరాసి నాట్యకత్తె అన్నమాట!

అతని ముఖంలో ఆశ్చర్యాన్ని వేణు చదవగలిగాడు... "సారీ, మీ కింతకు ముందు తెలుసు ననుకున్నాను పద్మ నాట్యప్రదర్శన ప్రోగ్రాములు పత్రికలలో పడుతూనే ఉంటాయి" అన్నాడు.

"అలాగా! చాలా సంతోషం లెండి" అని మాత్రం అనగలిగాడు రామారావు. ఒకసారి వేల ప్రజలముందు గజ్జకట్టి నాట్యం చెయ్యబోయే దృశ్యాన్ని ఊహించు కున్నాక ఈ క్రొత్త విషయం అతను సరిపెట్టుకోగలిగాడు.

కాని, పద్మ అంటే అతనికి వున్న గౌరవం తగ్గినా, తగ్గకపోయినా, కేవలం సాంసారిక జీవనంలో గౌరవంగా బ్రతికిన పద్మకి ఇచ్చే గౌరవం మాత్రం ఈ పద్మకి ఇవ్వలేకపోయాడు.

తరవాత వేణూ, అతనూ కాలేజీ విషయాలు చాలా చర్చించుకున్నారు. ఈ మధ్యన హరి వచ్చి రామారావు వడిలో కూర్చున్నాడు.

"చాలా స్నేహం చేశాడే! ఎవరోయ్!" అన్నాడు సాశ్చర్యంగా వేణు.

"మా యింటామె మనవడులే... తల్లి చచ్చిపోతే పినతల్లి పెంచుతోంది," అన్నాడు.

"పోనీ—మంచి కాలక్షేపం" అన్నాడు నవ్వుతూ వేణు. తానూ నవ్వుతూ వాడి బుగ్గగిల్లుతూ "చాలాను" అన్నాడు రామారావు.

వెళ్ళిపోతూ మెట్లు దిగుతూన్న వేణుకి గుమ్మం ఇవతల పార్వతి ఎదురవ డమూ, అతను ఆగి, ఆమెవేపు ఒక్కసారి చూసి చిరునవ్వుతో వెళ్ళిపోవడమూ పార్వతి కూడా చిరునవ్వుతోనే వచ్చి కుర్చీలో కూర్చోవడమూ మళ్ళా రామా రావుని ఆలోచనలో పడవేశాయి.

మర్నాడల్లా వేణు ఇంటిదగ్గరలేడు. థియేటర్ దగ్గర ఏర్పాట్లు చేసుకుంటు న్నాడు. పద్మ కూడా మూడయేసరికి అక్కడికే వెళ్ళిపోయింది.

సరీగా ఆరుకి రామారావు థియేటర్ దగ్గరికి వెళ్ళాడు. జనం క్రిక్కిరిసి ఉన్నారు. వేణు రామారావుకోసం సీటు రిజర్వు చేశాడు.

"మీ రిక్కడ కూర్చోవడంవల్ల బోర్ అయితే లోపలికి రండి" అన్నాడు వేణు. కాని గ్రీన్‌రూమ్ అంటే సహజంగా వున్న అయిష్టంతో రామారావు అక్కడే కూర్చున్నాడు.

నృత్యం ప్రారంభమయింది. ఆర్కెస్ట్రాతో కొంతసేపు పద్మ నృత్యం చేసింది. సంగీతంతో తరంగాలకి ఆమె చక్కగా లయవేస్తోంది. ఆమె వేసు కున్న బట్టలు యౌవనప్రదర్శనకి మాత్రం అనుగుణంగా ఉన్నాయి.

ఒకసారి తదేకదీక్షతో చూస్తూన్న రామారావు కళ్ళు పద్మ కళ్ళని కలుసు కున్నాయి. అతని శరీరంలో విద్యుచ్ఛక్తి ప్రవహించినట్లుంది. అందులో ఎన్నో

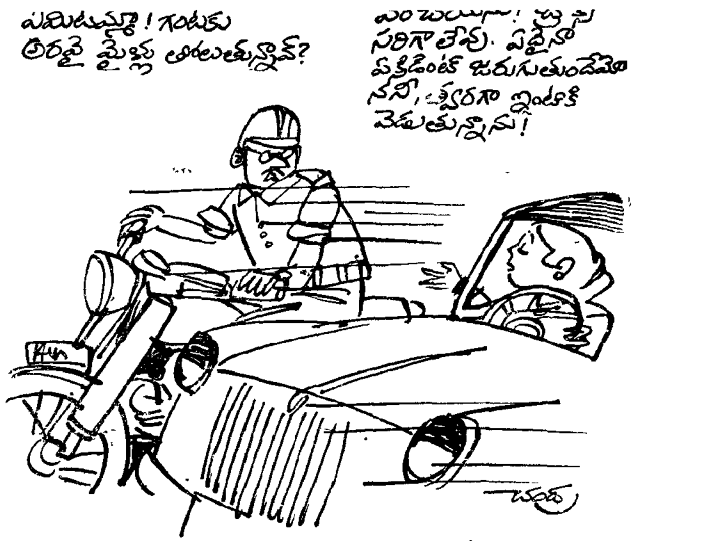

వంతైనా అలజడి పద్మ పొందిఉంటే ఆనాటి ప్రదర్శనం అంతా పాడవుననిరామారావుకి తెలుసును—ఆమె మామూలుగా నృత్యం చేసుకుని పోతోంది.

తరువాత గోపికానృత్యం చేసింది. ఆమె నటించుతున్న భావశీలు శృంగార రసమయంగా ఉన్నాయి. పాట ఎంత శ్రావ్యంగా ఉన్నదో ఆమె భావ ప్రకటన కూడా అంత చక్కగా ఉంది.

ఒకసారి తనచుట్టూ కలయజూశాడు రామారావు. అందరూ బద్ధశ్వాసలతో చూస్తున్నట్లున్నారు. కొంతమంది కుర్చీల చేతులమీద పాటకి లయవేస్తున్నారు. మరికొంతమంది శిరఃకంపనలతో తమ రసగ్రహన శక్తిని విదితం చేస్తున్నారు.

అయితే, సభాసదులలో ఎక్కువమంది కళ్ళలో అతనికి కనిపించినది నర్తకి ప్రదర్శిత యౌవనపు సమ్మోహం. అనేక భంగిమలలో ఆమె ప్రేక్షకుల నాకర్షిస్తోంది; అప్పుడల్లా రామారావు గుండెలు ఎవరో లాగుతున్నట్లు - ఏదో తన సొమ్ము పోయినట్లు బాధపడేవాడు.

మధ్యన వేణు అతనికి కాఫీ పంపాడు. నృత్యప్రదర్శన పూర్తి అయ్యేసరికి తొమ్మిది దాటింది.

అప్పుడుమాత్రం గ్రీన్‌రూమ్‌లోకి పోకతప్పలేదు - వేణు వచ్చి తీసుకుని వెళ్ళడం మూలాన్న ఆ సరికి పద్మ మేకప్‌తీసి మామూలుగా తయారై పోయింది.

సుమారు అరవజనుమంది విద్యార్థులూ, పురప్రముఖులూ అమెచుట్టూచేరి ఆనాటి నాట్యాన్ని తెగపొగుడుతున్నారు.

"మీరు భావోద్రేకంతో అంతా అభినయిస్తారు. అది ఎంతో తీవ్రమైన ఎఫెక్ట్ ఇస్తుంది" అన్నాడొక పెద్దమనిషి. ఆయన అక్కడ ఒక డాక్టరని పరిచయం చేశాడు వేణు పద్మకీ, రామారావుకీ.

మిగిలినవాళ్ళు సుమారు ఆ ఉద్దేశాన్నే కళ, సేవ, ఆదర్శం – మొదలైన చక్కటి మాటలలో కప్పెట్టి వెలువరించారు. దూరంగా ఉండి ఈ పొగడ్తలు వింటూ వింటూ రామారావు మధ్య మధ్య నవ్వుకుంటున్నాడు.

వాళ్ళంతా ఒక పట్టాన వదులుతారని ఎవ్వరూ అనుకోవడంలేదు. పద్మ ధన్యవాదాలకి వాళ్ళు పొంగిపోయి ఇంకా పొగడ్తలని కురిపించుతున్నారు.

చివరికి దిగ్గునలేచి అందరినీ ఉద్దేశించి పద్మ "సెలవు, నమస్తే" అన్నది... అందరూ అర్థంచేసుకుని అప్పటికి వదిలారు.

అందరూ వెళ్ళాక రామారావు దగ్గరకివచ్చి పద్మ "ఎలాగ ఉందండి?" అంది.

"అందరూ చెప్పారుగా? నేను కళారసికుణ్ణి కాదు...నా ఉద్దేశం ప్రకారం అద్భుతంగా ఉంది."

కిలకిలా నవ్వింది పద్మ..."ఈ పొగడ్తలంతటా మామూలేలెండి. కాని, నిర్మొహమాటంగా చెప్పాల్సివస్తే ఈ నృత్యాలకంటె చక్కగా నర్తించేవారు అజ్ఞాతంగా ఎందరో ఉన్నారు– " ఏదో చెప్పబోయి ఆగిపోయింది. రామారావు జవాబేమీ ఇవ్వలేదు.

తరవాత అందరూ కారులో ఇంటికి వచ్చేశారు. రాత్రి రామారావు వేణు ఇంటికి భోజనానికి వెళ్ళాడు. సంభాషణ మధ్య ఆ నాటి ప్రదర్శనకి అయిదు వందలు వసూలైందని చెప్పాడు వేణు.

అప్పుడుమాత్రం రామారావు దృష్టిలో పార్వతి ఇంకొకమెట్టు ఎక్కింది.

అక్కడ భోజనం అయి అత నింటికి తిరిగివచ్చేసరికి హరి గుక్కపట్టి ఏడుస్తున్నాడు. పార్వతి వాడిని సముదాయించడానికి నానా అవస్థా పడుతోంది.

"ఒకసారి నాకు వాడి నివ్వండి. ఊరుకుంటాడేమో చూస్తా"నని రామారావు వాడిని తీసుకుని తనగదిలోకి వెళ్లాడు. అప్పటికి వాడు శాంతించాడు.

"గంటనుంచి ఒకే ఏడుపు – చంపేశాడండీ. బాగా అలవాటైపోయింది మీ దగ్గర" అంది పార్వతి గుమ్మం దగ్గర నిలబడి.

"ఎక్కడికి వెళ్లావు నాయనా ఈవేళ? హరిని వదిలి వెళ్ళిపోకు ఇంకెప్పుడూ ...తెగ ఏడ్చాడు" అన్నది వృద్ధురాలు.

ఊరుకున్నాడు కదా అని రామారావు వాడిని పార్వతిచేతికి ఇచ్చాడు మరు క్షణం వాడు గుక్కపట్టాడు. వెంటనే మళ్ళా వాడిని రామారావు తీసుకుని... "నిద్రపోయాక తీసుకెళ్ళరుగానిలెండి" అన్నాడు గత్యంతరంలేక. పార్వతి "అలాగే లెండి" అని మాత్రం అని కిందికి వెళ్ళిపోయింది.

కిటికీ తెరలుదించి, హరిని మంచంమీద పడుకోపెట్టి కొంచెంసేపు జోకొట్టాక వాడు పడుకున్నాడు. తరవాత వృద్ధురాలు నెమ్మదిగా వాడిని తీసుకుని వెళ్ళిపోయింది.

తన క్రొత్త బంధువుని గురించి ఆలోచనలో పడ్డాడు రామారావు. తనకీ, వాడికీ ఏమిటీ అంతస్సంబంధం? సాయంత్రం నృత్యంలో ఉన్నంతసేపూ వాడిని తాను ఒక్కసారీ తలచుకోలేదు. కాని, నిష్కల్మషంగా తనని ప్రేమించిన ఈ పసివాడైతే తనని మరచిపోలేదు!

నెమ్మదిగా కన్ను మూశాడు - మేను వాల్చి రామారావు. "నీ అధరమాధుర్యమే గ్రోలగ బిరాన..." అంటూ నృత్యం చేస్తూన్న పద్మ కొంతసేపూ, అమాయకంగా, తనని చూడగానే సంతోషం తెచ్చుకున్న హరి కొంతసేపూ అతని కళ్ళల్లో కనుపించి నిద్రని దూరంచేశారు.

మర్నాడు ఉదయం లేచేసరికి రామారావు పక్కన హరి ఉన్నాడు. మంచం ప్రక్కన నిశ్శబ్దంగా ఆడుకుంటున్నవాడిని తీసుకుని, హృదయానికి హత్తుకున్నాడు రామారావు. అప్పుడతననుకున్నాడు తన జీవితంలో కొత్తసమస్య ప్రారంభమయిందని.

7

మూడు నెలలు గడిచేసరికి రామారావుకి ఫస్ట్ టరమ్ సెలవు లిచ్చారు. సెలవులిచ్చే వారం ముందే ప్రకాశం అతన్ని రమ్మని వ్రాశాడు. సెలవుల్లో పద్మ డాన్స్ ప్రోగ్రాం ఒకటి బెజవాడలో పడింది. దానికి ఎలాగైనా హాజరు కమ్మని వేణు కోరి, అలాగేనని మాట తీసుకున్నాడు. పద్మకూడా మరీ మరీ చెప్పడాన్ని రామారావు అంగీకరించక తప్పలేదు. ఈ మూడు నెలలలోనూ రామారావు ఆడవాళ్ళతో స్వేచ్ఛగా మాట్లాడడం నేర్చుకున్నాడు. కాని వాళ్ళు మరీ ఎక్కువగా ప్రార్థించిన విషయాలని నిరాకరించడం మాత్రం అతని చేత కాలేదు.

ముఖ్య సమస్య హరితో వచ్చింది. వాడెలాగ ఈ మూడు వారాలూ గడుపు తాడో నని అందరూ బెంగపెట్టుకున్నారు. ఏ బంధాలు జీవితానికి ' వెలుగునీ, విలువనీ ఇస్తాయో అవే తరచుగా మనస్సుకి ఎక్కువ బాధని కలుగజేస్తుంటాయి.

ప్రయాణం మానలేదు. బయలుదేరాడు. గుమ్మందాకా సాగనంపిన పార్వతికీ వృద్ధురాలుకీ కళ్ళల్లో నీరు నిండింది...వాళ్ల కళ్లతో తన కళ్లు కలియకుండా రామారావు చాలా జాగ్రత్తపడ్డాడు. "సెలవలవగానే రా బాబూ –" అని మాత్రం అనగలిగింది వృద్ధురాలు.

ఇంటికి వచ్చేసరికి తెల్లవారింది. రామారావు తా నేతేదీన వచ్చేదీ రాయలేదు. బట్కా దిగుతూనే ఒకసారి నిలబడి ఇల్లంతా కలయజూచాడు...ఏమీ మార్పు కనబడలేదు.

తిన్నగా లోపలికి వెళ్లాడు.

"ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో వస్తున్నావా? రాశావుకావేం? రా..." అంటూ ఆప్యాయంగా ఆహ్వానించాడు ప్రకాశం చేస్తూన్న పని వదిలివస్తూ సావిత్రి "నయమే... రావేమో అనుకున్నాము ముఖం కడుక్కో. కాస్త కాఫీ త్రాగుదూగాని" అంది.

అతను ముఖం కడుక్కోవటం ముగించేసరికి ఒకసారి రోజూ అదే సమయంలో తనదగ్గర ఉండే హరి జ్ఞప్తికి వచ్చాడు. ఏదో నిర్మానుష్యమైన దీవిలో పడిపోయినట్లు ఫీలయ్యాడు రామారావు.

ఆనాడంతా రామారావు నిద్రలోనే గడిపాడు.

విశేషాలు లేకుండానే రోజులు గడిచిపోతున్నాయి. హరి జ్ఞప్తులు తప్పిస్తే అతనికి మానసిక సంక్షోభం కలిగించే విషయాలేమీ లేవు. మొదటివారం అయాక, పద్మ ప్రోగ్రాం కోసం విజయవాడ వెళ్తున్నానని చెప్పాడు రామారావు

"ఏమిటి సంగతి?" అంది వదిన.

"ఒక నర్తకి ప్రోగ్రాం ఉందిలే. చూడాలని" అంతకన్న సత్యానికి దగ్గరగా రాలేకపోయాడు.

"నాట్యాలంటే సరదా పుట్టిందా?"

"ఈమధ్య."

"మరి శ్యామలనీ, రమణమూర్తినీ చూసివస్తావా?"

"వాళ్ళక్కడే ఉన్నారా?"

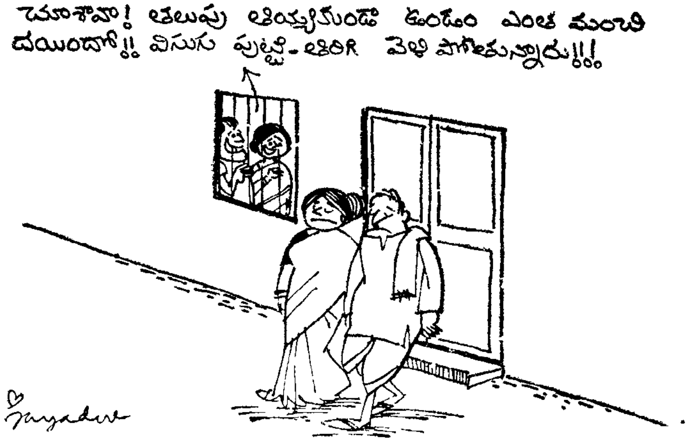

"ఔను. అడ్రస్ తీసికెళ్ళు."

సావిత్రితో తా నలాటిపనేమీ చెయ్యనని చెప్పలేక అతను అడ్రస్ తీసుకుని, రైలెక్కాడు.

రామారావు ప్రయాణం మధ్య రమణమూర్తి ఏదో స్టేషనులో ఎక్కాడు అదే రైలులో - మొదట అతన్ని రామారావు పోల్చుకోలేదు. కాని రమణమూర్తి అతన్ని పలకరించేసరికి రామారావు గుర్తుపట్టగలిగాడు.

"ఎక్కడికి వెళ్తున్నారు?" అన్నాడు యథోచిత ఉపోద్ఘాతం అయ్యాక రమణమూర్తి.

ఉన్న సంగతి చెప్పడం రామారావుకి ఇష్టంలేదు. కాని వేణు అతనితో ఎలాగా చెప్తాడుగదా అని నిజమే చెప్పాడు.

బెజవాడలో దిగేదాకా ఇద్దరూ ఏవో విషయాలు చర్చించుకున్నారు. స్టేషను దాటాక రామారావు థియేటరుకి వెళ్ళి వేణుని కలుసుకోవా లనుకున్నాడు. కాని అలాంటిదేమీ సాగనివ్వనని హామీ యిచ్చాడు మూర్తి. ఎంత యిష్టంలేకపోయినా, మళ్ళా శ్యామలని కలియవలసిరావడం రామారావు కేమీ సంతోషకరంగా లేదు.

సాయంత్రం నాలుగైంది—మూర్తి ఇంటికి ఇద్దరూ చేరేసరికి. గుమ్మంలో అడుగుపెడుతూనే శ్యామలని పెద్దగా పిలిచి "మీ బావ వచ్చాడు...కాస్త కాఫీ ఇస్తావో లేదో ఆలోచించు. నేను ఇప్పుడే వస్తాను" అని చెప్పి అతను ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయాడు.

కొద్ది క్షణాలు ఎవరూ మాటలాడలేదు. తరువాత శ్యామలే "చాలా దయ కలిగింది" అన్నది.

ఆమె ఆ మాటలంటూ ఒక్కసారి రెండు కళ్ళతోనూ అతని ముఖంలోకి చూసింది. ఆనాటి తడి కళ్ళు అతనికి ఒక్కసారి జ్ఞాపకం వచ్చాయి.

"నాకు నిజంగా రావాలనిలేదు శ్యామలా...మూర్తి బలవంతంకాకపోతే నేను రాకపోదును."

ఆ మాటల్లో ఉన్న కటుత్వం అతనికి తెలుసును – కాని శ్యామలతో ఆ మాట లనడానికి తను చాలా ప్రయత్నించనక్కర లేకపోయింది. అతనికి తెలియకుండానే ఆమెమీద ఉన్న కోపం ఇప్పుడు బయటికి వస్తోంది.

కాని, ఆమె తిన్నదెబ్బ అతనికి కనిపిస్తూంది.

"నే నంత ద్రోహం చేశానా రామం?"

అప్పుడు రామారావు దృక్పథాన ఆమె బుగ్గమీద ఉండిన గుర్తు కనుపించింది. ఒక్కసారి తప్పుదారిన పడిన సంభాషణకి చుక్కపెట్టి "మూర్తి చేలితో కూడా సరసం చేస్తున్నాడా?" అని అడిగాడు తీవ్రంగా – జాలితోనే.

తన రహస్యం బయటపడ్డాక శ్యామల దుఃఖం ఆగకపోయింది. క్రమంగా, ఆమె ఎంత బలవంతంగా ఆపుకొన్నా, ఆమె కళ్లు ఎర్రబడ్డాయి. పెదవులు చిన్నగా వణకసాగాయి. అతని గుండెలలో మంట పుడుతోంది.

కొద్ది క్షణాలయ్యాక "ఆడవాళ్ళయాక దేనికి సిద్ధంకానక్కరలేదు? అయినా ఇవి సంసారంలో అందరికీ వుండేవేలే" అని అర్థగాద్గదికంగా అని కాఫీ చెయ్యడానికి లోపలికి వెళ్ళింది శ్యామల.

ఇంకా మూర్తి రాలేదు, శ్యామల కాఫీ తెచ్చేసరికి. తల దువ్వుకొని, కొంచెం స్నో ముఖాన రాసుకుని వచ్చింది.

కాఫీ తీసుకుంటూ, "నీకు స్నో ఇందుకు పనికొస్తుందా శ్యామలా?" అన్నాడు రామారావు.

రెండో కప్పులో కాఫీ ఫ్లాస్కులో పోస్తూ..."పోనీలే ఆ సంగతి మరిచిపోవూ?" అన్నది శ్యామల బ్రతిమిలాడుతూన్నట్లు.

"పశువు చూస్తూ ఎలాగ సహించడం?"

"కొంప ముంచుతావు సుమా! నీ కివన్నీ చెప్పానంటే బ్రతకనక్కర్లేదు."

అతనింక మాట్లాడకుండా కాఫీ త్రాగాడు. శ్యామల నిస్సహాయత అతనికి బల్లెపుపోటులాగ వున్నది.

ఇంతట్లో హడావుడిగా మూర్తి లోపలికి వస్తూ "బట్టలు మార్చుకోవే –

డాన్సుకి వద్దూగాని" అన్నాడు. ఫ్లాస్కులో కాఫీ అతనికిచ్చి శ్యామల లోపలికి వెళ్ళింది - ఆజ్ఞ శిరసావహించడానికి.

థియేటరు దగ్గర వేణు వీళ్ళకోసం కాచుకుని కూర్చున్నాడు. ఇంకా చాలా మంది రాలేదు. వీళ్ళు కుర్చీల్లో కూర్చున్నాక వేణు లోపలికి వెళ్ళిపోయాడు. లేత గులాబీ చీరా, నీలి బ్లౌజూ వేసుకుని శ్యామల అగంతకుల కళ్ళని ఒక్కసారి ఆకర్షించుతూంది. ఆ రూపం, ఆమె మనస్సూ సరిపోల్చుకుని బాధపడుతున్నాడు రామారావు. వేణూ, మూర్తీ, రామారావు ఏదో సంభాషణ జరుపుతున్నారు. మధ్యన లేచి, "మీరు ఉండండి - పావుగంటలో వస్తాను" అని మూర్తి బయటికి వెళ్లాడు. కర్టెన్స్ మధ్య ఖాళీలనుంచి, అతను గ్రీన్ రూమ్‌కి వెళ్లాడని తెలుసుకున్నాడు రామారావు.

"ఆయనకి పద్మ ఉండే చాలు" అంది శ్యామల వెక్కిరిస్తోన్నట్లు చిరునవ్వుతో. ఆ చిరునవ్వుచాటున దాగిన కన్నీళ్లెరిగిన రామారావు "తెలిసింది"

అన్నాడు. తాను అప్పుడే వెళ్ళి అతన్ని పట్టుకుని నాలుగూ దులిపేద్దామని అను కున్నాడు. కాని ఆలోచించి ఆ ప్రయత్నం మానేశాడు.

"అసలు నిన్నెందుకని కొడతాడు శ్యామలా?"

"ఏమీలేదు. ఏదో చిన్న కారణం కనిపిస్తూనే వుంటుంది ప్రొద్దుట రైలు టైముకి ఆయన ఎక్కడో పెట్టిన కాగితాలు కనబడలేదు - అందరూ వింటారు కూడా, ఇంక అదేమీ అడగకు రామారావ్."

* * *

"శ్యామల బాగా ఆదరించిందా, రావుగారూ?'' రైలులో అతని ప్రక్కనే కూర్చుని తీరుబాటుగా అడిగింది పద్మ.

"మీరు శ్యామలను అంత బాగా ఎరుగుదురా? మూర్తిగారినే అనుకుంటు న్నాను."

"ఆయనని తెలిశాక ఆవిడే తెలియదా? ఆయన ఎప్పుడూ పరిచయం చెయ్య రనుకోండి— అయినా......" నవ్వుతో వాక్యం పూర్తయింది.

"శ్యామలని మీరు ఒక్క నిమిషం కలుసుకుంటే అంత తేలికగా ఆమెని చూడరు." అనుకోకుండా రామారావు మాటలో గాంభీర్యత వచ్చింది. పద్మ దెబ్బ తిన్నది.

"క్షమించండి... రాత్రి విజయంతో అంతగా ఒళ్ళు మరచిపోయాను. నే నామెని అవమానిద్దామని ఏమీ అనుకోలేదు."

కిటికీలోంచి ఆమె బయటికి చూస్తూ అన్నది.

"మీరేమీ నేరం చేశారని నేను అనడంలేదు. మీకు తెలియని ఒక్క విషయం మాత్రం చెప్పదలచుకున్నాను. శ్యామల బుగ్గమీద గుర్తులు చూస్తే నేను చెప్పే దానికి సాక్ష్యం వుండును."

"శ్యామలని—కొట్టాడనా అంటారు?"

"అక్షరాలా.''

రామారావు తన స్టేషనులో దిగిపోయేదాకా పద్మ ఏమీ మాటలాడలేదు. స్టేషన్‌లో దిగాక అతను పద్మతో "ఉన్నవిషయం చెప్పక దాచలేకపోయాను. మీ సంతోషం పాడుచేశాను. క్షమించండి" అన్నాడు.

''మీరు గొప్ప ఉపకారం చేశారు" అనిమాత్రం అనగలిగింది పద్మ. రైలు సాగిపోయింది తన మిగిలిన ప్రయాణంకోసం.

బెజవాడనుంచి ఇంటికి తిరిగి వచ్చాక జరిగిన సంఘటన రామారావుని కొన్ని

విషయాలలో వాస్తవిక జగత్తుకి తీసుకువచ్చింది. మామూలుగా సావిత్రి మెడలో ఉన్న చంద్రహారం కనపడక, "హారం పెట్టుకోలేదేం వదినా?" అన్నాడు.

"ఇంట్లో అస్తమానం ఎందుకు?" అన్నది సావిత్రి. ఆ జవాబులో ఏదో దాచుతూందని ఎందుకో రామారావుకి అనుమానం తట్టింది.

"నిజమేనా?" అన్నాడు.

నవ్వుతూ, "ఈ మధ్య నీతో అందరూ అబద్ధాలాడుతున్నారా యేం?" అంది వదిన.

కాని రామారావు చంద్రహారాన్ని చూడాలని పట్టుపట్టాడు. చివరికి, "కంసాలి దగ్గర ఉంది" అందామె.

"అన్నయ్యని అడుగుతాను" అన్నాడు—అలాగ తప్పక నిజం వస్తుందని. అక్కడ సావిత్రి లొంగి, "అలాంటి పనేమీ చెయ్యకు" అంది.

రామారావుకి తమ యదార్థపరిస్థితి కొంచెం బోధపడింది. ఒక్కసారి అన్న చేసిన పని— వదిన హారం తాకట్టుపెట్టడం... అతనికి చాలా నీచమైనదిగా కనిపించింది. కాని, అదంతా తనకోసమే! నెలకి నూటయాభై పంపడానికి రెండువందల యాభైయ్యో, మూడు వందలో వచ్చే ప్రాక్టీసు చాలదనే విషయం ఆ లా విద్యార్థికి కొత్తగా తెలియవచ్చింది. ఆ నాడంతా అతనికి ముళ్ళమీద ఉన్నట్లుంది.

శ్యామల పరిస్థితి అత నున్నదున్నట్లు చెప్పాడు. సావిత్రి కంటనీరు పెట్టుకున్నది... "దాన్ని రాక్షసుడి చేతిలో పెడతారని అనుకుంటూనే వున్నాను. ఎంత చిలిపిదో అంతకీ అనుభవిస్తోంది" అందామె.

మిగిలిన రెండురోజులూ అయాక, మళ్లా ప్రయాణంకట్టాడు రామారావు. "ఈ నెలనుంచి నూరుకంటె పంపకు" అన్నాడు ప్రకాశంతో.

"ఏం?"

"అంత అవసరం లేదు."

"సరేలే."

తరవాత సావిత్రి అతన్ని సాగనంపుతూ, "ఈ కొద్దికాలం నువ్వంత బాధ పడాల్సిన అవసరం ఏమిటి? బంగారం నాలుగు చేతులు మారినా విలువలో చాలా తగ్గదుగా?" అన్నది.

8

రామారావు ఇంటినుంచి తిరిగి వస్తూనే గుమ్మం ఎక్కి గట్టిగా "హరీ!" అని పిలిచాడు, పైన ఎవరూ కనపడక. హరి లోనుంచి వచ్చాడు. అతను కంట

పడగానే పరుగునవచ్చి చంక ఎక్కాడు. వాడి స్పర్శ రామారావుకి ఎంతో శాంతి కలుగచేస్తూంది. అతి కష్టంమీద అతను కంటినీరు ఆపుకోగలిగాడు—హరి అంత ఆప్యాయంగా అతన్ని హత్తుకున్నాడు.

ఇంతలో వృద్ధురాలు బైటికివచ్చి కళ్ళకు వత్తుకుంటూ, "ఎంత అల్లరి చేశా డని! ఆ గదివైపు చూపుతూ ఒకే ఏడుపు. ఎందుకొచ్చిందో బాబూ ఈ బంధం! ఎవ రెవరికో ఆ పరాత్పరుడి ఏర్పాటు" అంది.

పార్వతి ఏమీ అనలేదు. కాని ఆమె ముఖంలో అతని పునరాగమనం కలిగించిన సంతోషం స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. తాళం తీసి, మీదికి వెళ్ళి తలుపు తీసింది. అప్పుడు మాత్రం మళ్ళా అలవాటు ప్రకారం హరిని మంచంమీద కూర్చోబెట్టి, తాను తెచ్చిన చాకొలేట్లూ, బిస్కట్లూ వాడికి ఇచ్చి, బట్టలు మార్చుకుని నిట్టూర్పు విడిచాడు రామారావు.

ఆ సాయంత్రం హోటలుకి పోవడానికి తప్పిస్తే రామారావు ఆ రోజంతా బయటికి పోలేదు— హరి అతన్ని వదలలేదు.

మర్నాడు ఉదయం అలవాటుప్రకారం ముఖం కడుక్కుని లుంగీ, చొక్కా వేసుకుని కాఫీకని రామారావు బయలుదేరుతూంటే పార్వతి కాఫీ తెచ్చింది అతని గదిలోకి.

"మీ రెందుకు తెచ్చారు? నేను హోటలుకి వెళ్తానుగా," అన్నాడు రామారావు.

"ఇవాళనుంచి మీరు ఉదయం కాఫీకి హోటలుకి పోవద్దంది అమ్మ" అని, పార్వతి హరిని తీసుకుని క్రిందికి వెళ్ళిపోయింది. కర్తవ్యం ఏమిటో తెలియక కాఫీ త్రాగి కుర్చీలో కూలబడ్డాడు రామారావు

యూనివర్సిటీకి పోయే టైము తొమ్మిది. అప్పుడు వెళ్ళి భోజనంచేసి బస్సెక్కే అలవాటు రామారావుకి. హరి తొమ్మిదికి పదినిమిషాల ముందు వచ్చి అతన్ని సాగనంపేవాడు.

ఆ రోజు వృద్ధురాలు హరితో కూడా మీదికి వస్తూ... "నీ కొకటి చెప్ప దలచుకున్నాను రామం" అంది చనువుగా.

"చెప్పండి మామ్మగారూ." అన్నాడు రామారావు నిలబడి.

"ఏమీ లేదు. నీకు హోటలు తిండి పడదు... మాకూ చిన్న సంసారమే. పరాత్పరుడు ఏ పూర్వ బంధాలనో ఈ నా డిలాగ మళ్ళా కూడవేశాడు. నీ ఖర్చు తగ్గుతుంది... నా కొడుకుగా నువ్వు నా ఇంట్లోనే భోజనం చెయ్యి నాయనా... కొంత ఖర్చు నువ్వు పెట్టుకుందూగాని."

రామారావు ఆలోచనలో పడ్డాడు. ఈ పద్ధతిలో ఇంకా ఖర్చులు చాలావరకు తగ్గవచ్చును. హోటలు భోజనం ఎలాగా దరిద్రమే.

వృద్ధురాలి మాట నెగ్గింది. కొంతసేపు వాదించుకుని, చివరికి ప్రతీ నెలా నలభై అయిదు రూపాయలు ఇంటి అద్దెకీ, భోజనానికీ తీసుకోవడానికి అంగీకరించింది.

ఉండిపోయిన టిక్కెట్లు వాడడానికి రామారావు ఆ పూటా హోటల్లోనే భోజనం చేశాడు. గత దినంనుంచీ పద్మనీ, వేణునీ ఒక్కసారీ అతను కలుసుకోలేదనే విషయం పదే పదే జ్ఞప్తికి వచ్చి అతన్ని బాధిస్తోంది... కాని, అంతరంగంలో పద్మ అతనికో రాక్షసిలాగా, వేణు దాని నంటిపెట్టుకున్న పిశాచంలాగా కనిపిస్తున్నారు. ఆతనికి తెలియకుండానే శ్యామల పరిస్థితికి వీళ్లే కారణం అనే నిర్ణయానికి రావడమే దానికి కారణం.

కాని, బస్సుస్టాండు వేణుకీ, తనకీ ఒక్కటే కావడంమూలాన అక్కడ అతన్ని కలియక తప్పలేదు. వేణు తన మామూలు చిరునవ్వుతో అతని నాహ్వానిస్తూ: "ఎప్పుడు వచ్చారు?" అన్నాడు.

"నిన్నను" ముక్తసరిగా సమాధానం. కాని వేణు వదలలేదు.

"సాయంత్రం అలా రాలేదేం?"

"...నిన్నల్లా హరి వదలలేనిదే!"

"వాణ్ణి తీసుకురాలేకపోయారా? పద్మ ఎన్నిసార్లు అడిగిందంటారు? సాయంత్రం ఏ ట్రిప్‌లో వస్తారు?''

"మూడుం పావుకి."

"నేనూను-సాయంత్రం ఇంటికి వస్తారా? పిక్చర్‌కి పోవాలి."

"ఇంటికి వస్తాను-పిక్చర్ మాట ఆలోచిస్తాగా!"

బస్సు వచ్చింది. ఇద్దరూ ఎక్కారు.

"ఆవేళ మీరు ఫీల్ అయ్యారని చాలా బాధపడింది పద్మ" సంభాషణ వేణు పునఃప్రారంభించాడు.

"అదేం లేదే!"

"వాడు శ్యామలని అలా చూస్తున్నాడంటే దగ్గరికి రానిచ్చేవాళ్ళంకాదు. మిమ్మల్ని పద్మ అడగడం కూడా చాలా మనస్ఫూర్తిగానే!"

ఏ విధంగానూ సంభాషణ సాగించడం అతనికి ఇష్టంలేదు. యూనివర్సిటీ వచ్చేక బస్సు దిగి క్లాసుకి వెడుతూ వేణు మళ్ళా "మరిచిపోకండి" అన్నాడు.

సాయంత్రం వేణు దగ్గరవుండి రామారావుని ఇంటికి తీసుకుని వెళ్ళాడు. పద్మ ఎదుర్కొని, "నమస్తే" అన్నది.

"నమస్కారం" అని మళ్ళా అని, రామారావు కూర్చున్నాడు. వేణు టీ పట్టుకొచ్చాడు. టీ కప్పు రామారావు ముందరికి తోస్తూ "పూర్తిగా మరిచి పోయారు? లేక-కోపం వచ్చిందా?" అన్నది పద్మ.

"కోపం ఎందుకూ?" ఆ సంగతి అతనికే తెలీదన్నట్లు అడిగాడు.

"ఆవేళ నేనలాగ అన్నందుకు."

కొంచెంసేపు ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు.

"నిజానికి నేరం నేనే చేశాను పద్మా?"

పద్మ అక్కడ ఉండడమే అతనిచేత ఈ మాటలు అనిపించింది.

పద్మ చిన్నగా నవ్వింది... "అబద్ధం!" అంది గట్టిగా.

"కానేకాదు... శ్యామల పరిస్థితి నా మతి పోగొట్టి అలాగున అన్నాను."

"పొరపాటు పడుతున్నారు రామారావుగారూ! నాకు నాస్తవంగా జరుగు తూన్న కథ తెలీదు. మీ రెలాగ స్నేహితులో రమణమూర్తి అంతే. అత నలాగ చేస్తాడని అనుకోలేదు. మీ రింతగా కోపగించుకుంటారనీ అనుకోలేదు."

"నేనేం కోపగించుకోలేదు..."

అక్కడ వేణు, "ఈ విషయం మానేసి, మరేదైనా విషయం మాటలాడు కుందామా? పిక్చర్‌కి వెళ్ళడం...ఉదాహరణకి" అన్నాడు.

తన కొత్త ఏర్పాటుచెప్పి రామారావు తప్పించుకుందామని చూశాడు. కాని రెండో ఆటకి వెళ్దామన్న వాళ్ళ నిశ్చయాన్ని అత నెదిరించలేకపోయాడు.

ఇంక రామారావు దైనందిన జీవితం ఒక దారిలో పడి, యాంత్రికంగా సాగి పోతూంది. సాయంత్రం కాలేజీనుంచి రాగానే వేణు, పద్మలతో కలిసి షికారు అతని జీవితంలో ఒక భాగం అయింది.

కాని, అతనికి ఒక కొత్త సమస్య బయలుదేరింది... అది వేణు ప్రవర్తన. పద్మకి దాసుడిలాగ అతను నడచుకోవడమేకాదు; అతని ప్రతీ చేష్టలోనూ లోకాన్ని నిర్వికారంగా చూడగలిగే శక్తి కనుపిస్తూంది. గడచిన కాలమంతటి లోనూ వేణు చాలా సీరియస్‌గా ప్రవర్తించడం అతనేనాడూ చూడలేదు. ఎప్పుడూ అదే చిరునవ్వు... అదే నిర్వికారమైన దృక్పథం. అతను పూర్తిగా మూర్ఖుడో, వేదాంతో రామారావుకి బోధపడడంలేదు.

హరి కూడా ఒక యాంత్రిక దైనందిన కార్యక్రమానికి లోబడుతున్నాడు.

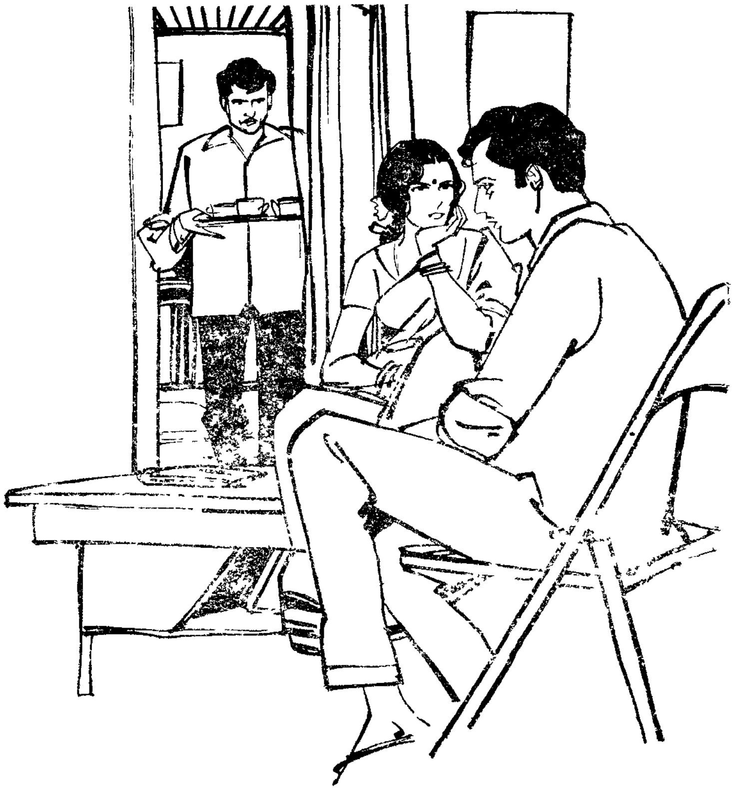

రామారావుని ఏ గంటలో కలుసుకోవాలో వాడికి తెలుసు. అత నెప్పుడు ఇంటికి వస్తాడో కూడా తెలుసును. కొంచెం కొంచెం మాట్లాడడం నేర్చుకుంటున్నాడు—"అమ్మా!" "అత్తా."

పార్వతిమాత్రం దూరంగాకాక దగ్గరగాకాక, అలాగే ఉండిపోయింది. హరికోసం ఆమె ఏ కాలంలోనైనా అతని గదిలోకి రాగలదు— ఏ విషయం గురించైనా రామారావుతో మాటలాడుతుంది. కాని, ఆ సంభాషణలో ముక్తసరిగా తెమలడం ముఖ్య లక్షణం.

ఆమెని గురించి అతనేమీ ఉద్దేశం ఏర్పరచుకోలేకపోయాడు. జీవించడం కూడా ఒక పనిలాగ చేస్తుంది. హరి ఆమెకి ప్రాణం. ఏ కొంచెం పరిచయం పార్వతికీ, రామారావుకీ ఉన్నా అది హరి మూలంగానే.

కాలం గడిచిపోతూంది. పద్మ ప్రతీ నృత్యప్రదర్శనకీ రామారావు విధిగా

వెడుతున్నాడు. ప్రత్యేకంగా, ఆ నాటి తన భంగిమని గురించి పద్మ అతని పొగడటమూ, అతను మెచ్చుకుంటే సంతసించడమూ ఆమెకి అలవాటైపోయింది.

ఈ పరిచయం ఇలాగ ఉండిపోతుందనే రామారావు అనుకున్నాడు. ఒక సాయంత్రం చీకటిపడుతూండగా అతను వేణుకోసం వాళ్ళ ఇంటికి వెళ్ళాడు. పద్మ వాకిట్లో కుర్చీలో కూర్చుని ఏదో చదువుకుంటున్నది. తలంటుకున్న సౌందర్యం— రామారావు గుండెలో ఆమె నర్తన భంగిమ ఒక్కసారి ఝల్లు మన్నది.

ఒక్కసారి కుర్చీలోంచి లేస్తూ, "దయచెయ్యండి— ఇలాగ కూర్చోండి" అని, పద్మ తొందరగా తన కుర్చీ అతని కిచ్చి తా నింకొక కుర్చీతో కూర్చుంది. ఒక్కసారి ఆమెకి వచ్చిన తొందర రామారావుని ఆశ్చర్యంలో ముంచింది.

"వేణుకోసం వచ్చాను— ఉన్నాడా?"

అతను నిలవబడే అన్నాడు. పద్మ అతనికి మళ్ళా కుర్చీచూపుతూ, ''లేడు— ఎక్కడికో వెళ్ళాడు'' అన్నది.

"మీ చదువుని డిస్టర్బ్ చెయ్యడం ఎందుకు? వెళ్తాను" అని, రామారావు వెనుదిరిగాడు— పోవడానికి.

కొంచెం దెబ్బతిన్నట్టుగా పద్మ అన్నది: ''ఇష్టం లేకపోతే— 'నీతో మాట లాడడం నా ధర్మసూత్రానికి వ్యతిరేకం' అని చెప్పరాదా?"

"అదేమీలేదే? మీరలా అంటే నేను తప్పకుండా ఉండిపోతాను. ఇష్టంలేక పోవడం మాట లేనేలేదు"— నిర్విణ్ణుడై, ఆ కుర్చీలో నెమ్మదిగా కూర్చుంటూ రామారావు అన్నాడు.

కొద్దిక్షణాలు ఎవరూ మాటలాడలేదు. సంభాషణ ఎలాగ సాగించడమో ఆలో చిస్తూన్నాడు రామారావు. ఇంతలో పద్మే ప్రారంభించింది...

"పూర్వం దేవదాసీలు ఉండేవారట—ఇంకా అక్కడా అక్కడా ఉన్నారట. మీ రెవరినైనా చూశారా?"

అతను తెల్లబోయాడు.

"నా కలాంటి వాళ్ళెవరూ తెలీదు."

"నే నలాంటి దాన్నేగా?"

రామారావుని చెళ్ళమని లెంపకాయ కొడితే అతనంతకన్న ఎక్కువ ఆశ్చర్య పడి ఉండడు.

"పద్మా!" అన్నాడు— బాధగా. "నే నలాటి ఉద్దేశం ఏమీ మనస్సులో పెట్టుకోలేదు."

పద్మ అతని మాటలు విన్నదో లేదో తెలియని విధాన, ఇంటి కప్పువేపు చూస్తూ, బాధిత వాక్కుతో అన్నది...

"అందరి దృష్టిలోనూ,... మీలాటి కులీనుల దృష్టిలోనూ నేనూ ఆ జాతికే చెందినదానిని. నా వృత్తి—నాట్యం. వేల ప్రజల ముందు నా భావాలకీ, వంటికీ రంగు పూసుకుని, వాళ్ళకి కావలసినట్లు ఆడాలి. అదంతా వాళ్ళిచ్చే డబ్బు కోసం...నాకు గౌరవం ఎలాగ వస్తుంది చెప్పండి? నా నాట్యాన్ని అందరూ మెచ్చుకోవచ్చు...మీరూ దాని నద్భుతంగా ఉందని ప్రశంసించవచ్చు. కాని, నా వృత్తిని కూడా ధనార్జన కోసమే చేసే వృత్తులలో సరిగా చూసి, నాకూ ఆ గౌరవం మీ రివ్వగలరా?"

"నాకు మీరంటే పూర్తిగా గౌరవం ఉంది."

"అంతరంగాన్ని వంచించుకుని అబద్ధం ఎందుకాడడం రామారావుగారూ? నా జీవితమార్గం చూసుకుని నేనేమీ విచారించడంలేదు. కాని మీలాటి విద్యాధికులు కూడా నా చుట్టుప్రక్కల కూర్చోడానికి భయపడతారని నా ఆవేదన. ఏ క్షణంలోనైనా నే నీ వృత్తి మానవచ్చును. కావలసినంత డబ్బుఉండనే ఉన్నది. కాని, నేను నా వృత్తి నేమీ గర్హించుకోవడంలేదు."

ఇంక రామారావు తాను మాట్లాడగలిగిన దేమీ లేదని తెలుసుకున్నాడు. నర్తకిగా పద్మమీద తనకి హృదయాంతరాలలో ఎక్కడో ఉన్న చిన్న అగౌరవాన్ని పద్మ ఘనతరం చేసుకుంది...తన ప్రవర్తన ఆనాడు ఆమెఉద్దేశాలకి అనుగుణంగా ఉంది.

పద్మ ఎటూ చూడడం లేదు, శూన్యంలోకి తప్ప. కాని, ఆమె హృదయాంతరాళంలో పనిచేస్తూన్న భావాలన్నీ ఆమె కళ్ళద్వారా అతను చదవగలుగుతున్నాడు.

"మీ కాలం వృథాచేశాను, క్షమించండి. పని ఉంటే వెళ్ళిపొండి'' అంది పద్మ.

"క్షమాపణ కోరవలసినది నేను పద్మా! మీ మనసుని ఇంతగా కష్టపెట్టానని నేను ఏనాడూ అనుకోలేదు. నేను పొరపాటు చెయ్యడంవలన ఇంత బాధ పెట్టాల్సి వచ్చింది మిమ్మల్ని."

"అక్కడికి, నా బాధలన్నీ మీకు ఇష్టం లేనట్లు..."

"అక్షరాలా. పద్మా, అందుకే మిమ్మల్ని క్షమాపణ అడుగుతున్నాను."

ఆమె సమాధానం ఇచ్చేలోగా వేణు వచ్చాడు. ''అరే! మీరిక్కడికే వచ్చారా? ఇవాళ ఒక క్లాస్‌మేట్ ఇంటికి వెళ్లాల్సి వచ్చింది. అక్కడే ఆలస్యం అయిపోయింది. పద్మ తిడుతుందని తెలుసును. కాని - మీరు రక్షించారు."

పద్మ నిండుగా నవ్వింది. తీవ్రంగా వర్షం పడ్డాక తీవ్రతరంగా వచ్చే అరుణ కిరణాలలాగ అనిపించింది రామారావుకానవ్వు. ఒక్క నిమిషంముందు కన్నీళ్లకి తావివ్వబోయిన ఈమె - ఎంత విలాసంగా నవ్వుతోంది! అతను ఏదో నిస్సహాయత ఫీలౌతున్నాడు - సిగ్గుపడుతున్నాడు.

"ఆయనని చాలా సేపట్నుంచి శ్రమపెట్టానులేరా కొంచెం కాఫీ తెస్తాను; కూర్చోండి.''

ఆ రాత్రి పద్మ ప్రవర్తన అతనికి నిద్రపట్టనీయలేదు. ఆమెని దైవంగా ఆరాధించే వాళ్లెంతోమంది ఉన్నారు. 'కులీనులు' కూడా వున్నారు. డాక్టర్ కేశవరావు ఆమె నృత్యాలన్నిటికీ విధిగా హాజరౌతున్నాడు. అవివాహితుడు... విద్యావంతుడు. ఆమెను తను ప్రత్యక్షమూ దేవతలాగ చూసుకుంటున్నాడు.

వీరందరి ప్రవర్తనకీ సంతోషించక పద్మ తనలోని ఆ చిన్న గౌరవభావాన్ని పట్టుకుని ఎందుకిలా బాధపడాలి? నూటికి నూరుగురూ ఈమెను ఆరాధించాలనా?

చిమ్మ చీకటిలో మెరుపులాగా అతనికొక ఆలోచన తట్టింది. "ఆమె నన్ను ప్రేమిస్తోందా?''

9

ఒక సాయంత్రం రామారావు ఇంటికి వచ్చేసరికి వృద్ధురాలు ఎవరితోనో మాటలాడుతూంది. ఆ సంభాషణ పద్ధతినిబట్టి వాళ్ళ బంధువు అనిమాత్రం అతను తెలుసుకున్నాడు. అతను తనగదిలోకి వెళ్ళేసరికి హరి పరుగెత్తుకుని వచ్చాడు. మామూలుగా రామారావు మేడమీది మెట్లెక్కుతూ జోళ్ల చప్పుడు చేస్తే హరి వచ్చేవాడు. కాని ఈనాడు వాడు టైము తెలుసుకున్నాడు.

కాఫీకోసం చూశాడు రామారావు. మామూలుగా పార్వతి ఈ టైముకి కాఫీ తెచ్చి ఇచ్చేది. ఈ నాడామెని ఆగంతకుడిని గురించి అడుగుదామని అనుకున్నాడు. కాని, ఆమె అసలు రానేలేదు.

ఏదో పనిలో ఉందని నిశ్చయించుకుని, అతను బయటికి నడిచాడు, హరిని క్రింద విడిచిపెట్టి.

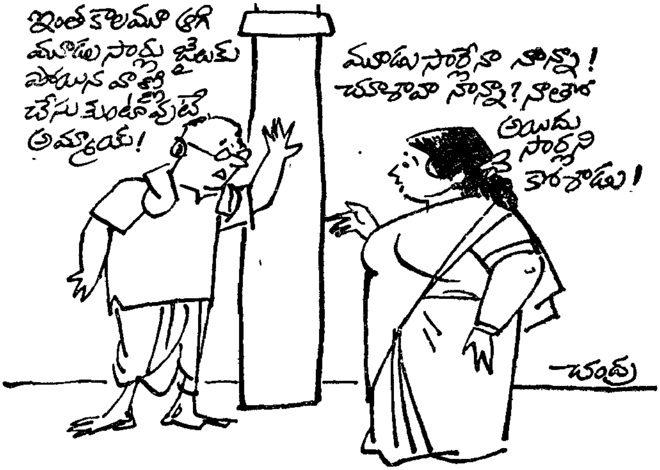

అతను హోటలుకి పోయి కాఫీ తాగాలనుకున్నాడు. కాని, తరువాత ఉద్దేశం మార్చుకుని వేణు ఇంటికే నడిచాడు.

అక్కడ కేశవరావు కూర్చుని వున్నారు. పద్మ మామూలు ఉత్సుకతతోనే రామారావుని ఆహ్వానించింది.

"కాఫీ కావాలా?'' అన్నది. అత నా ప్రశ్న వినడం ఆమె దగ్గర అదే ప్రథమం.

"కావాలి."

వేణు రెండోసారి రామారావునీ, డాక్టరునీ పరిచయంచేశాక, "మా సిస్టర్ మారేజి వుంది. పద్మ ప్రోగ్రాం ఏర్పాటు చేద్దామని వచ్చాను'' అన్నాడాయన.

"అలాగా?" అన్నాడు రామారావు. పెళ్ళికి రామారావుని కూడా ఆహ్వానించాడు డాక్టరు—రామారావు "తప్పకుండా" అన్నాడు. ఇంతలో పద్మ కాఫీ తెచ్చి ఇచ్చింది. రామారావు తీసుకుని, "మిగిలినవాళ్ళకో?" అన్నాడు.

"మేము మూడు గంటలనుంచి మాట్లాడుతున్నాం" అంది పద్మ. డాక్టరు గ్రహించలేదు. తన స్నేహితుడి ఫిల్ము కంపెనీలో తాను పెట్టబోయే పెట్టుబడిని గురించి అతను వేణుకి చెప్తున్నాడు.

* * * *

మరొక అరగంటకికాని కేశవరావు సెలవు తీసుకోలేదు. అతను గుమ్మం దాటగానే పద్మ "రెండున్నర గంటలు బోర్—అయిదు వందలు ఇన్‌కమ్'' అన్నది.

అంతా నవ్వుకున్నారు.

"కాని, మీ నాట్యం అంటేమాత్రం చాలా ఇంటరెస్టు అతనికి'' అన్నాడు రామారావు.

''అలాగా?" అన్నది పద్మ చిలిపిగా.

రాత్రి ఇంటికి వెళ్ళేసరికి బంధువు వెళ్లిపోయాడు. కథ అంతా వృద్ధురాలు చెప్పింది. వచ్చిన అతను హరి తండ్రికి మేనమామ. హరి తండ్రి మురారి, పార్వతి అక్క పోయాక, కొంతకాలం గురిలేకుండా తిరిగాడు. కాని, ఇప్పుడు–అనేక సంబంధాలకోసం ప్రయత్నించి విఫలుడయ్యాక—పార్వతిని అడగడానికి అతన్ని పంపించాడు.

"మాకు ఆస్తులేం వున్నాయి నాయనా? కట్నాలు మాత్రం ఎవరికి పొయ్యగలం? ఏదో అయ్యచేతిలో దాన్ని పెట్టాలి. దాని అదృష్టం దానిది. అలాగే నన్నాను" అని బావురున్నది ఆమె...

కాని, పెద్ద వ్యాపారం దివాళా తీసినట్లుంది రామారావుకి. అతను మళ్ళా సందిగ్ధావస్థలో పడ్డాడు.

తానెందుకు పార్వతి వివాహమంటే అంత బాధపడాలి? ఆమెన్శుతాను ప్రేమించాడా?... ఏమో! కాని, ఈ కొద్ది మాసాలలోనూ ఎందుకో ఆమెమీద అతనికి అనురాగం కలిగింది. మురారిలాంటి నిరుపయోగికి ఆమెని కట్టబెడుతున్నారు. కాని, ఆమె అన్నట్లు కట్నం ?

అత నొక్కసారిగా తాను కట్నం తీసుకుని వివాహం చేసుకోగూడదనే నిర్ణయానికి వచ్చాడు.

కాని, హరి? వాడు పార్వతితో తనని విడిచి ఉంటాడా?

"ఏంరా హరీ? అమ్మతో పోతావా?'' అన్నాడు రామారావు వాడి కళ్లలోకి చూస్తూ. వాడు నవ్వాడు. తన తెలివితక్కువతనానికే నవ్వాడని అనుకున్నాడతను. వాడి విధి వాడు నిర్వర్తించక ఏమిటి చేస్తున్నాడు? తాను సెలవులకి పోతే ఏమిటి చేశాడు?

అతనూ నవ్వుకున్నాడు—ఏరవలేక.

మరి రెండురోజుల్లో పార్వతి పెళ్ళికి ముహూర్తం కూడా పెట్టి ఉత్తరం వ్రాశారు మురారి తరఫున. పార్వతి ఏడ్చింది—రామారావు విన్నాడు కాని, విననట్లే నటించాడు. తా నామెకి చేసే సహాయం ఒక్కటే—ఆ సహాయం తాను చెయ్యలేడు. తన పరిస్థితులు దానికి కుదరవు.

"అందని పండ్లకి అర్రులు సాచితే ఏం లాభమమ్మా? నీ కిది రాశాడు భగవంతుడు. నేనేం చెయ్యగలను?" అన్నది పార్వతితో వృద్ధ-పార్వతి జవాబివ్వ లేదు_ఏడ్చింది. ఆమెకు చేతనైన పని చేసింది.

కారణం తెలియకుండా, రామారావు మాత్రం దోషిలాగ ఫీల్ అవుతున్నాడు. పార్వతి కాఫీ తెచ్చినా, అతను తల ఎత్తకుండా ఉన్నాడు

ఒకనాడు పార్వతీ, తల్లీ, హరీ పెళ్ళివారింటికి బయలుదేరారు. పార్వతి కన్నీళ్ళతోనే గుమ్మం దాటింది. వృద్ధ రామారావును వివాహంనాటికి తప్పకుండా రమ్మన్నది. హరి ప్రయాణపు సందడిలో నవ్వుతూ, కేరుతూ బయలుదేరాడు.

గదికి తిరిగివచ్చి రామారావు తలుపులన్నీ తీసి, ఏడుస్తూ మంచంమీద పడుకున్నాడు. దుఃఖం అతనికి పొంగి, పొరలివస్తూన్నది.

చాలా వస్తువులను పోగొట్టుకునేదాకా వాటి విలువ తెలియదు. రామారావుకి పార్వతి విలువా, హరి విలువా వాళ్ళు పూర్తిగా చెయ్యిదాటగానే తెలిశాయి.

ఆనాడు రామారావు కాలేజీకి పోలేదు. సాయంత్రం వేణు అతని గదిలోకి వచ్చేసరికి రామారావు కళ్ళు తడిసి ఉన్నాయి. వేణు తన సహజమైన చిరునవ్వు తోనే అతన్ని జయించి ఇంటికి తీసుకెళ్ళాడు.

"ఏమైనాసరే కాని, నన్ను మీరు నమ్మడంలేదు" అన్నాడు దారిలో వేణు.

రామారావు ఏమిటని చూశాడు.

"మీరు మనస్సులోనే ఏదో ఉంచుకుని బాధపడుతున్నారు. నిజం చెప్పాలంటే ఏమిటి కారణం అని నేను ధైర్యంగా అడగలేకుండా ఉన్నాను. అధమం ఇప్ప డైనా ఎందు కలాగ బాధపడుతున్నారో చెప్తారా?"

రామారావు బలవంతాన నవ్వు తెచ్చుకుంటూ "మిమ్మల్ని నమ్మకపోవడమూ ఏమీ కాదు. నా అశాంతికి కారణాలు నాకే తెలియవు. ఒక రో జలాగ అనిపి స్తుంది, అంతే" నన్నాడు.

వేణు ఇంటి మెట్లని ఎక్కుతూ చిరునవ్వుతోనే, "నాకు తెలుసు. మీరు నమ్మలేరు'' అన్నాడు. సరిగా ఆ సమయానికే పద్మ గదిలోంచి వస్తూ వాళ్ళని చూసి, "నమ్మనంత అద్భుతం ఏమిటిరా?'' అన్నది.

"నేను" అన్నాడు వేణు.

పద్మ నవ్వింది. "ఆయన ఎవరినీ నమ్మరులే" అంది. రామారావుకి మాటలు గుచ్చుకుంటున్నాయి. అతని వైఖరిచూసి పద్మకూడా జాలిపడి ఆ మాటలు మార్చి, ''అలా షికారుకి పోదామా, చాలా రోజులైంది?" అంది.

అంతా అంగీకరించారు. నిజానికి రామారావు ఆలోచించే స్థితిలోనే లేదు.

వాళ్ళు ముగ్గురూ బీచ్ కి బయలుదేరారు. సముద్రం ఉంది, చక్కటి బీచ్ లేని ముఖ్యపట్టణాలలో విశాఖపట్టణం ప్రథమం. రోడ్డువెంటే నడిచి ఊరి పరిసరాలు దాటారు.

దారిలో పద్మ మళ్ళా సంభాషణ ప్రారంభించింది.

"మీ రంతగా బెంగపెట్టుకోకూడదు పరీక్షల ముందు-కొంచెం ధైర్యంగా ఉండకపోతే ఎట్లా?"

రామారావు శూన్యంగా చూశాడు. ''బెంగ ఎందుకు?'' అన్నాడు.

"నాకు తెలుసుగా? ముఖ్యంగా హరి."

ఒక్కసారి హాయిగా ఊపిరి వదిలాడు రామారావు.

"ఈ అయిదు నెలలూ మీరు జాగ్రత్తగా ఆరోగ్యం చూసుకోకపోతే పరీక్ష లెలాగ రాస్తారు? కొంచెం సర్దుకోవాలి" మళ్ళా పద్మ అన్నది. ఆ మాటలలో పసిపిల్లవాడికి చూపే మార్దవం ఉంది. అది రామారావుని ఆశ్చర్యపెట్టింది... 'ఈమె నన్ను నిజంగా ప్రేమిస్తోందా?' అనుకుని ఒకసారి ఆమె కళ్ళల్లోకి చూశాడు.

ఆమె నిశ్శబ్దంగా నడుస్తున్నది. **రామారావు** ఆలోచనలోపడి నిశ్శబ్దంగానే ఉన్నాడు.

సాయంత్రం తిరిగి ఇంటికి వచ్చేదాకా చాలా భాగం నిశ్శబ్దంగానే ఉన్నారు.

రూమ్ కి తిరిగివెళ్ళేసరికి రామారావుకి ఏదో ఉత్తరం గుమ్మంలో ఉంది. పోస్టుమాన్ పడవేసి ఉంటాడు—అలవాటుగా.

అది ప్రకాశం దస్తూరీయే సావకాశంగా ఉత్తరం చదివాడు రామారావు. ఎవరో వెంకటరామయ్యగారు తమ అల్లుడుగా రామారావుని చేసుకోగోరుతున్నారనీ, ఒకసారి వచ్చి పిల్లనిచూసి వెళ్ళమనీ వ్రాశాడు. క్రిందని, వదిన మరీ మరీ చెప్పమన్నదని పోస్ట్ స్క్రిప్ట్

ఇంత హటాత్తుగా తన వివాహం సెటిల్ చెయ్యాల్సిన అవసరం ఏమిటో రామారావుకి బోధపడలేదు. పరీక్షలైనా అయిపోతే కొంత నయం. కాని, ప్రకాశం రాసిన ఉత్తరాలలో ఇంతకుముం దా సూచనే ఏమీ లేదు. ఇప్పుడు ఒక్కసారి ఈ విశేషం ఏమిటి?

తాను వ్రాస్తే రాననా వదిన చెప్పమన్నదని వ్రాయడం? అన్నయ్యకి నాలో విశ్వాసం నశించిపోయింది అనుకున్నాడు రామారావు.

ఈ వెంకటరామయ్యగా రెవరో, ఆ అమ్మాయి ఎవరో తన కేమీ తెలియదు. వెడితే తప్పక తన పీకకి ఈ సంబంధం తగులుకుంటుంది...వదినమాట వలననే వచ్చానని అన్నయ్య అనుకోవచ్చు.

ఒక్కసారి అతని మనసులో పద్మ మెదిలింది...ఆ సాయంత్రం ఆమె ప్రవర్తన అతనికి జ్ఞప్తికి వచ్చింది

"పద్మని వివాహం చేసుకుంటే?"

బాలా సంతోషిస్తుంది. ఈ నృత్యవృత్తి మానివేస్తే పద్మ దేవత కాదూ? ఆ చక్కని విగ్రహం, వెన్నలాటి మనస్సూ, ఎంత మంచి మనిషి! తానుచేసిన ఈ ఉపకారానికి—అధఃపాతాళంలో ఉన్న ఆమెని అత్యున్నత శృంగాలపై విహరింపజేసినదానికి, ఆమె కొక జీవిత మార్గం, గౌరవనీయమైన స్థితి కలుగ జేసి, ఆమె నీచత్వాన్ని పోగొట్టిన—ఉపకారానికి, ఆమె ఆజన్మాంతం కృతజ్ఞు రాలిగా ఉంటుంది! జీవితం వెన్నెల బాటలుగా, గులాబీ తోటలుగా—ఒక ఆటగా గడిపివెయ్యవచ్చును!

కాని, ఆమె తనని వివాహం చేసుకునేందుకు అగీకరిస్తుందా?

ఎందు కంగీకరించదు? ఆమె తనను ప్రేమించింది—తన కొక ప్రత్యేక స్థానం ఇచ్చింది...తన దృష్టిలో ఉన్నతంగా ఉండడానికి ప్రయత్నిస్తోంది—తన ఉద్దేశాలని అడిగి అంగీకరిస్తోంది...ఎందు కంగీకరించదు?

ఆ నిమేషంలో అతనికి పద్మ ఒక అందాల రాణిగా, మట్టిలో ఉండిపోయి, తన ఉద్ధరణకోసం తహతహలాడే మాణిక్యంగా కనిపిస్తోంది - ఏదో ఉద్రేకం అతన్ని వశుణ్ణి చేసుకుంది.

అతను ఉత్తరాన్ని అలాగే వదిలి, మెట్లు దిగి తాళం వేశాడు. నాలు గడుగులలో పద్మ ఇంటికి వెళ్లాడు. పద్మ లోపల కూర్చుని చిన్నగా పాడు కుంటూన్నది వేణు జాడ లేదు.

రామారావు గుమ్మంలో అడుగుపెట్టేసరికి ఆమె అతని కంటికి రూపం ధరిం చిన అతని ఊహాలుగా కనిపించింది. ఒక్కసారి గోపికగా ఆమె రూపం అతను పునశ్చరించుకున్నాడు.

పద్మ అతని రాకచూసి ఆశ్చర్యపడింది. ఆమె అతన్ని వదలి అరగంట కూడా కాలేదే!

అతను నెమ్మదిగా వచ్చి పద్మ ప్రక్కన నిలబడ్డాడు. ఎంత ఉద్రేకాన్ని అతను భరిస్తున్నాడో అతని ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసాలు చెప్తున్నాయి. ఆమె కళ్ళల్లోకి

అతను తేరిపారి చూస్తున్నాడు - నిద్రలో నడుస్తూన్నట్లు, ఆ కళ్ళలో ఏదో అద్భుతం కనిపించినటు అతను చూస్తున్నాడు

పద్మకి అగమ్యగోచరంగా ఉందతని ప్రవర్తన. అతని కళ్ళల్లో ఆ చిక్కని కాంతు లామెని నిశ్చేష్టగా చేసినై. ఆమె అలాగే నిలబడిపోయింది.

రామారావు ఒకటో పదో క్షణా లామె కళ్ళల్లోకి చూశాడు ఆమె విగ్రహాన్న తను పరీక్షించాడు. అతని మనస్సు ఆమె మనస్సుని మదిస్తోంది...మోషలు ఇద్దరూ దాచుకుంటున్నారు.

బలంగా అత నామెని రెండు చేతుల్లోకి హృదయం మీదికి తీసుకున్నాడు. ఆమె విడిపించుకుందుకు ప్రయత్నించిందో లేదో తెలియనంత బలంగా అత నామె వక్షాలను - తన హృదయానికి హత్తుకున్నాడు. ఆమె వెచ్చని పెదవులకి తన పెదవులని కలిపాడు. ఇద్దరి గుండెలూ తీవ్రంగా పనిచేస్తున్నై. ఏక్షణం రాకూడదో అదే వచ్చాక ఇద్దరూ దానికి లోబడి, నిశ్చేతనులే అయారు.

కామేం చేశారో ఆ ఇద్దరికీ తెలిసేసరికి ఆమె నతను విడిచాడు. ఆమె క్రింది పెదవి ఇంకా వణుకుతూంది. రామారావు మనిషంతా వణుకుతున్నాడు... "ఏం చేశాను?" అత నాలోచించాడు... "ఎంతపని చేశాను?"

రూముకి వచ్చి రామారావు తలుపులన్నీ తీసి కుర్చీలో కూలబడ్డాడు. అతని నరాలన్నీ తీవ్రంగా పనిచేస్తున్నాయి. కొద్ది క్షణాల క్రిందట తనచేతిలో నలిగిన లావణ్యరాశి ఇప్పు డతనిని కనిపించకుండానే బాధిస్తోంది. "ఎంత తొందర పడ్డాను!" అని అతను పదే పదే అనుకుంటున్నాడు.

ఇల్లంతా నిశ్శబ్దంగా ఉన్నది. ఆ మరునాడు బహుశా పార్వతీ, వేణూ, అల్లుడూ, వృద్ధురాలూ రావచ్చును. ఆ సమయానికి తాను వేణుచేత నిందించబడుతూ ఉండవచ్చు.

మూర్ఖత్వం కాని, నాకూ, పద్మకి ప్రేమ ఏమిటి? వివాహం ఏమిటి? అత ననుకున్నాడు. ఆమె డబ్బులకోసం నాట్యంచేసే వృత్తిగలది. తనది 'సంప్రదాయం' గల కుటుంబం. ఇలాంటి పనిచేస్తే అన్నయ్య ఎంత బాధపడతాడు? వదిన ఎంతగా విచారిస్తుంది. ఇలాంటి వివాహం చేసుకుంటే పుట్టేపిల్లలు-వాళ్ళకి భవిష్యత్తు ఏమైనా ఉంటుందా?

ఎనిమిది దాటింది.

పరీక్షలు ఇంక అయిదు నెలలు మాత్రం ఉన్నాయి. ఈ కొద్దికాలంలో ఇలాంటి బాధలు పెట్టుకుని పరీక్ష చదువుకూడా ఎగవేస్తే ఎలాగ? అలాంటి

ప్రమాదం—పరీక్ష పోవడం లాంటిదేమైనా జరిగితే ఎంత కష్టం! ఇప్పటికే డబ్బు పెట్టడం కష్టం అవుతూంది అన్నయ్యకి...

కాని, తాను చేసిన పని అంత సులువుగా తుడిచిపోయేదా? పద్మలాంటి వ్యక్తిని కౌగలించుకుని ముద్దుపెట్టుకోవడం అంత తేలికైన పని కాకపోవచ్చును. ఆమె పగ తీర్చుకోదా?

అతనిలాగ గత జీలాలకి సేతుబంధనం చేస్తూ, పదకొండుకి ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాడు...జరుగవలసినది జరుగుతుంది - కాని, పద్మని పెళ్ళాడడం అసంభవం అని.

ప్రస్తుతం తనకి రావడానికి వీలుగా లేదనీ, పెళ్ళి విషయంలో తమ ఇష్టం వచ్చినట్లు చెయ్యమనీ అన్నకి ఉత్తరం రాసి, పుస్తకం తీశాడు రామారావు.

10

మరునాడు వేణు కనుపించినప్పుడు అనేక మాటలు పడడానికి సిద్ధమయ్యాడు రామారావు. కాని, వేణు నవ్వుతూనే పలకరించి, మామూలుగా ప్రవర్తించడంతో, పద్మ గత సాయంత్రపుగాథ అతనికి చెప్పలేదనే నిశ్చయానికి వచ్చాడు.

ఆ సాయంత్రం పార్వతినీ, హరినీ తీసుకుని వచ్చింది ఇంటామె. రామారావు వచ్చేసరికి ఇల్లంతా సందడిగా వుంది.

గుమ్మంలో కాలు పెడుతూనే, వాళ్ళు వచ్చారని తెలుసుకుని రామారావు "హరీ!" అని కేకవేసి మేడ మెట్లదగ్గర నిలువబడ్డాడు. అప్పుడే అతను పార్వతిని చూశాడు...ఒక్కసారి నగంలో మునిగిపోయిన ఆమె అతనికి చాలా కొత్తగా కనుపించింది. నూతినుంచి లోనికివెళ్తూ, రామారావుని చూసి ఆగి, ఏమీ అనకుండానే లోనికి వెళ్ళిపోయింది.

ఆమె హరిని వెళ్ళమని చెప్తోంది లోపల - హరి పోనంటున్నాడు. అంతా వింటూ రామారావు ఏమనుకున్నాడో, మేడమీదికి వెళ్ళిపోయాడు. మరి కొంచెం సేపటికి పార్వతి హరిని తీసుకొచ్చి మెట్లదగ్గర ఉంచింది. రామారావు దిగి వెళ్ళి వాడిని తీసుకుని వచ్చాడు.

రూముతో బిస్కట్లూ ఆపీ ఏమీ లేవు. హరీ మరో కృషిలేకుండా ఆడుకుంటున్నాడు.

రామారావు వాడి ప్రవర్తనలో కలిగిన మార్పు గ్రహించడానికి చాలాకాలం పట్టలేదు. చేతుల్లో ఉన్నప్పటికీ బెల్లం ముక్కతో ఆడుకుంటూ, రామారావు ఉనికినే గ్రహించలేదు.

ఈ మార్పు అతనికి గుండెల్లో పొడిచినట్లైంది

ఆనాటినుంచీ అతనిని మళ్ళా అక్కడే భోజనం చెయ్యమని ఇంటామె చాలా బలవంతపెట్టింది. కాని, రామారావు పరీక్షల దృష్టితో, ఆ ఇల్లే మార్చదలచుకున్నాడు, ఈ అయిదు నెలలూ ఏకాగ్రంగా చదవడంకోసం. ఊరిలో ఏదైనా రూమ్ తీసుకోవాలని అతని సంకల్పం. ఈ ఇంటిలో ఉండడంవల్ల ఏకాగ్రత పోతుందని అతని భయం - ఏమైనా ఆనాడు వాళ్ళ ఇంట్లో భోజనం చెయ్యలేదు.

తరువాత రెండు సాయంత్రాలు కష్టపడి డాబా గార్డెన్స్‌లో అతను మరొక

గది - చాలా ప్రశాంతంగా ఉన్నది—తీసుకున్నాడు. మూడవరోజు సాయంత్రం-బండిలో సామాను వేయించాడు.

వృద్ధురాలు కళ్ళనీరు పెట్టింది — పార్వతి నిర్వికారంగా ఉండిపోగలిగింది.

*　　　　*　　　　*

ఇంక అతని జీవితం అంతా పరీక్షల కొరడాతో దిన దినమూ దెబ్బలుతింటూ పరుగెత్తడంలోనే లీనం అయింది. అక్షరాలా పుస్తకాలలో అతను జీవించ సాగాడు. రోజుకి పదకొండు గంటలు చదువు. నాలుగ్గంటలు కాలేజీ—మూడు గంటలు దినకృత్యాలు — ఇవి అతని జీవితంలో నిత్య భాగాలయ్యాయి.

రామారావు కొత్తగదిలోకి వచ్చాక వేణు ఎప్పుడూ అక్కడికి రాలేదు. తొలి నాడు "రూం మార్చారట? ఏం?" అన్నాడు సాశ్చర్యంగా.

"ఔను...చదువు సాగడంలేదని" అన్నాడు రామారావు. కొత్త అడ్రస్ ఇచ్చాడు.

తరువాత రెండు నెలల దాకా, పద్మను రామారావు కలియలేదు మళ్లా. వేణు కూడా కాలేజీలో తప్పిస్తే మరెక్కడా అతన్ని కలిసేవాడు కాదు.

ఆ రోజు ఆదివారం. రామారావు చదువుకుంటూంటే, తలుపు ఎవరో చప్పుడు చేశారు.

అతను లేచి తలుపు తీశాడు ముందు పద్మా, వెనుక వేణూ, "నమస్తే" అంటూ లోపలికి వచ్చారు.

అతను పద్మను చూచేసరికి చాలా విస్మయం పొందాడు. "ఎంత అదృష్టం!" అన్నాడు.

"మీ దర్శనం అవడం మాదే అదృష్టం లెండి...అయితే, పరీక్షలకి చాలా జోరుగానే చదువుతున్నారే!" అన్నది పద్మ.

వేణు హటాత్తుగా లేస్తూ, "పిక్చర్ ఉందో లేదో కనుక్కుని వస్తాను. నువ్విక్కడ ఉండు" అని చెప్పి బయటికి వెళ్లాడు.

రామారావుకి పులినోట పడినట్లున్నది. వాళ్ళు పిక్చర్‌కిపోతూ తన గదికి వచ్చారు...వేణు తనని పంపినా బాగుండు ననుకున్నాడు.

వేణు బయటికి వెళ్ళినా పద్మ ఏమీ మారలేదు. మామూలుగానే, "ఒక్క సారి అయినా రావడానికి తీరుబడి లేకపోయిందా" అంది.

తడబడుతూ రామారావు-"పరీక్షలుగా" అని, అంతటితో తన మూర్ఖత్వాన్ని కప్పుకుంటూ, పెల్లుబుకుతూన్న సిగ్గుతో తలవంచుకుని, "ఆనాడు తొందర పడ్డాక..."అని, ఇక చెప్పలేకపోయాడు.

పద్మ కిల కిల నవ్వి, టేబుల్‌మీది మాఘమ్‌ని వేళ్ళతో ఆడిస్తూ, "అందుకే ఇక్కడికి వచ్చేశారా?" అంది.

"కాదు. అక్కడ నాకింక మనశ్శాంతి దొరకదని వచ్చాను."

"అయినా మీ తప్పేముంది! నేను డబ్బుకోసం బ్రతికే ఆడదాన్నేగా? దానికింత సిగ్గుపడటం ఎందుకు?"

ఉండేలు దెబ్బ...

"నన్ను మీరు అపార్థం చేసుకున్నారు-నాకు మీమీద తక్కువ అభిప్రాయం ఏమీ లేదు. మీ హృదయ వైశాల్యాన్నిబట్టి చూస్తే నేను మీకన్న ఎన్నో అంతస్థులు క్రిందని ఉన్నాను."

అతని కళ్ళెర్రబడినై... ఇంకా దూరం వెళ్లడం ప్రమాదమని, పద్మ, "చాలు ...చాలు నండీ. స్నేహితులుగా అన్నీ మరిచిపోదాం. పిక్చర్‌కి వస్తారా?" అంది.

ఇంతలో వేణూ వచ్చాడు టికెట్లతో సహా. అంతా బయలుదేరారు.

ఆ సాయంత్రం వాళ్లు చాలా సంతోషంగా గడిపారు. రాత్రి మంచంమీద వాలుతూ, నాటి పరిస్థితులకు భగవంతుడికి ధన్యవాదా లర్పించాడు రామారావు. ఇంకెప్పుడూ క్షణికోద్రేకాలకి తావివ్వకూడదని నిర్ణయించుకున్నాడు.

రామారావు పేపర్లన్నిటికీ వెళ్ళాడు. సెకండ్‌క్లాస్ రావచ్చును చివరి పరీక్ష నాడు విత్‌డ్రా అవుదామనుకున్నాడు. వచ్చే ఏడాదైనా ఫస్ట్‌క్లాసు వస్తుందని. కాని ఇంటిదగ్గర పరిస్థితి అతని నలాటిపని చెయ్యనియ్యలేదు.

"పరీక్ష లెలాగ ఉన్నై?" అని అడిగింది పద్మ.

సెకండ్ కాస్ వస్తుందేమో."

కొంచెం ఆగి పద్మ; "పెళ్ళికి వస్తారా?" అంది.

అతను తెల్లబోయి-"ఎవరిపెళ్ళి?" అన్నాడు.

"నాదే!...క్షమించండి ఇంతకుముందే చెప్పనందుకు వచ్చేనెల 17 న. మద్రాసులో."

అతను ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్నాడు.

"డాక్టర్ కేశవరావు...ఎవరో ఒకరితో కలిసి జీవితంలో ప్రయాణం సాగించాలిగా?"

"ఆయన ఏవిషయంలోనూ ఇవ్వరికి తీసిపోరనుకుంటాను"

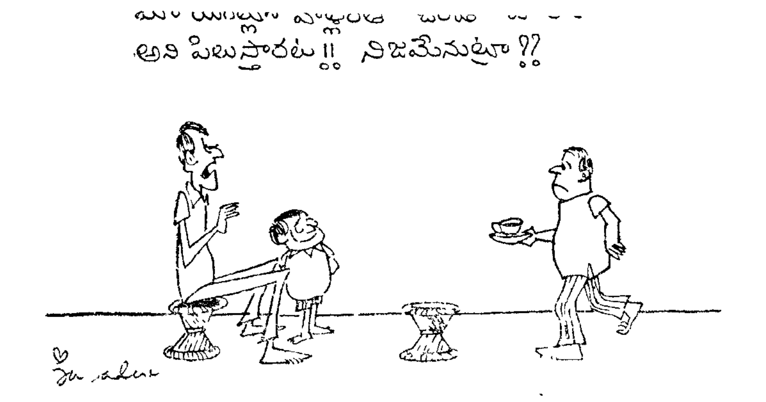

"అది అభిమానంతో కూడిన మీ ఉద్దేశం కావచ్చు అయినా, ఫిల్ముల్లో నటించాలని సరదా ఉండిపోయింది. ఇలా అయితే అన్నీ కలిసొస్తాయి."

"చాలా సంతోషం. మీ వివాహిత జీవితం సుఖదాయకం కావాలని భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తాను."

"థాంక్స్...ప్రార్థనే కాకుండా, మీరు తప్పక పెళ్ళికి వస్తారని అనుకుంటాను."

"వస్తాను.''

రామారావు హృదయంలో మళ్ళా తుఫాను చెలరేగుతోంది. కేశవరావుని బోర్‌గా జమకట్టిన పద్మని అత నెలాగ జయించాడోనని అతని ఆశ్చర్యం. ''చాలా అదృష్టవంతుడు!" అనుకున్నాడు.

"—ఇంక డాన్స్ చెయ్యడంలేదు."

"ఔను జీవితంలో ఎన్నాళ్ళని ఇలాగ? సినీమాలో మిమ్మల్ని చూసే తరుణం కూడా త్వరలో వస్తుందని ఆశిస్తాను."

పద్మ నవ్వింది అతనూ నవ్వాడు.

రామారావు ఇంటిదగ్గర దిగేసరికి అతనికి చాలా సంతోషం కలిగింది. ఈసారి ఎనిమిది నెలలకి ఇంటికి వచ్చాడు.

"పేపర్లు బాగా రాశావా:" అన్నాడు ప్రకాశం.

"బాగానే రాశాను. సెకండ్‌క్లాస్ రావచ్చును."

"అలా చిక్కిపోయావేం? పరీక్ష అంతా నీ ముఖాన కనిపిస్తూనే ఉంది... సరిలే. రేపు పెళ్ళికూతురుచూస్తే వద్దనకుండా ఉంటే అదే పదివేలు!" సావిత్రి నవ్వింది.

తన వివాహ ప్రయత్నం ఇంకా వాళ్ళు వదిలిపెట్టలేదని రామారావు గ్రహించాడు. నెమ్మదిగా సావిత్రి, విశేషాలన్నిటినీ అతని చెవిలో వేసింది.

"సంవత్సరానికి పదివేలు వచ్చే భూములు, ఇద్దరు ఆడపిల్లలు. ఈ అమ్మాయి రెండోది స్కూలుఫైనలు ప్యాసయింది. ఈయేడు ఎలాగైనా పెళ్ళిచెయ్యాలని ప్రయత్నం. నీకు ప్రాశామగా? అప్పుడే నిశ్చయం చేసుకోవలసింది— మరి కుదరలేదు."

''ఈ సంవత్సరం ఆగకూడదా అన్నయ్యా?"

"వాళ్ళు తొందరపడుతున్నారుగా...మనదే ఆలస్యం. అయినా, నీ యిష్టం నా ఉద్దేశం ఈయేడు నీ పెళ్ళి అయిపోవాలనే."

"జీవితంలో సెటిల్ అయాక పెళ్ళిచేసుకుందామని అనుకున్నాను. కాని నీ మాటని ఆలోచిస్తాను...''

తరువాత సావిత్రి చెప్పింది వాళ్ళకి ప్రకాశం మాట ఇచ్చినట్లే అని. రామారావు ఇంక తప్పించుకోలేకపోయాడు. అన్నని కాదని తప్పించుకోవాలి. లేకపోతే పెళ్ళికి వప్పుకుని తీరాలని.

అతను చాలా ఆలోచించాడు. చిన్నప్పటినుంచీ ప్రాణంగా చూసుకుంటూన్న అన్నని కాదనడం కష్టంగా కనిపించింది. అతనుమాత్రం ఎవరి మేలుకోసం చేస్తున్నా డిదంతా?

అతను అంగీకరించాడు. కట్నంమాట అతను తలపెట్టనేలేదు. ఒకసారి పార్వతి ఆ రోజున ఏడవటం జ్ఞప్తికి వచ్చింది. మరుక్షణం "ఎవరి ఖర్మ కెవరు బాధ్యులు?" అనుకుని ఊరుకున్నాడు.

అంతా జరిగిపోతోంది జూన్‌లో ముహూర్తం కూడా నిశ్చయించుకున్నారు.

రామారావు స్వర్ణకి అమ్మకం అయాడు. అయితే, కేవలం ఆలోచించకుండా కాదు. పెళ్ళి చూపులకని వెళ్ళాడు. ప్రకాశంకూడా వెళ్ళాడు. పిల్లని చూశాడు.

క్షణికోద్రేకాలకి లొంగిపోతే జీవితం అంతా పాడౌతుందని, స్వర్ణని అడిగాడు: "ఈ వివాహం నీ కిష్టమేనా?'' అని.

"నాకు అభ్యంతరం ఏమీలేదు" అన్నదామె.

అతను సంతోషించాడు. అందరూ సంతోషించారు. "ఏమైనా చదువుకున్న వాళ్ళు చదువుకున్నవాళ్ళే" అన్నారు... కొందరు రెండోలాగా అన్నారు. ఏమైతేనేం, వాళ్ళ పెళ్ళి నిశ్చయం అయింది.

*   *   *   *

పద్మ పెళ్ళికి రామారావు వెళ్లాడు. తన వివాహాన్ని కామేనూ, కేశవరావునూ ఆహ్వానించి బొనవిపించుకునే తిరిగి వచ్చాడు. రమణమూర్తితో చెప్పాడు... శ్యామలతో చెప్పడానికి వస్తున్నా నన్నాడు.

వేణుని పిలిచి పార్వతితో చెప్పడానికని వాళ్ళింటికి వెళ్ళాడు... పార్వతి అత్తవారింటి దగ్గరే ఉందని చెప్పింది వృద్ధురాలు...... "దేజేతులా దాని పీక గోశాను బాబూ... వాడు దీన్ని అష్టకష్టాలూ పెడుతున్నాడట'' అంది. ఒక్కసారి రామారావుకి తాను చేజార్చుకున్న పార్వతి జ్ఞాపకం వచ్చింది... అడ్రస్ తీసుకుని లేచాడు పోవడానికి.

ఈసారి శ్యామలని చూడడానికి అతను వెళ్ళేసరికి ఆమె ఏదో చదువుకుంటూ, ''రా బావా" అని ఆహ్వానించింది.

కుర్చీలో కూర్చుంటూ, "రమణమూర్తి లేడూ?" అన్నాడు రామారావు.

''ఇప్పుడే వస్తారు కొంచెం టీ తాగుతావా.''

"వద్దులే" అని రామారావు ఆలోచనలో పడ్డాడు—శ్యామల జీవితం గురించి ప్రశ్నించడం, ఎంతవరకూ భావ్యం అని. ఆగలేక చివరికి ''అత నేమైనా మారాడా లేక అంతేనా'' అన్నాడు.

"ఇంక మారడమే... నేను ఇంటికే వెళ్ళలేదు. నీ పెళ్ళికి వస్తే అక్కడ మా వాళ్ళని కలియాల్సిందే.''

శ్యామల బాధగా చెబుతూ... "సరే, నేనిదంతా పద్మ మూలంగానని అనుకున్నాను. ఏమీకాదు. ఆయన గుణం అంతే. మా వాళ్లనవసరంగా ఆయన్ని రెచ్చగొట్టారు" అన్నది.

ఆమె అసహాయతనీ దైన్యాన్నీ చూసేసరికి రామారావు మనస్సు కరిగిపోయింది... అతని కళ్లొద్రబడినై.

''పోనీలే బావా. ఏదో జీవితం వెళ్లకపోదులే. అయితే మా చెల్లెలు చాలా బాగుంటుందిటగా? చదువుకుందిట కూడాను. అదృష్టవంతుడివిలే'' అంది శ్యామల... సంభాషణ మార్చడానికి ప్రయత్నిస్తూ.

ఇంతట్లో రమణమూర్తి వచ్చాడు. పలకరింపు లయ్యాక, శ్యామల లోపలికి వెళ్ళింది.

ఆ మాటా, ఈ మాటా అయ్యాక, "నేను వస్తాన్లే-శ్యామలా వస్తుంది. అదీ ఈసంవత్సరం అంతా ఇంటి కెళ్ళలేదు"

అతని సింపతీ అర్థంకాక, రామారావు సందేహంగా చూశాడు.

"ఏం చెయ్యమంటావోయ్. అది లేకపోతే ఒక్క నిమిషం గడవదు. పాపం ఆదీ అలాగ సర్దుకువస్తూందిలే. లేకపోతే ఈ భూములన్నీ ఎలాగ చూసుకోవడం? రోజూ అక్కడికి వెళ్లాలి-రావాలి."

రామారావు తెగేసి, "అయితే ఈ కొట్టడాలూ అవీ ఎందుకు?" అని అడుగుదామనుకున్నాడు. కాని, శ్యామల రహస్యం బయటపడుతుందని ఊరుకున్నాడు.

ఆ సాయంత్రం ఇంటికి వెళ్ళిపోదామనుకున్నాడు రామారావు. కాని, రమణమూర్తి శ్యామలల బలవంతాన ఆ రాత్రి కక్కడ ఉండక తప్పలేదు. రాత్రి పదయేదాకా ఆ మాటా, ఈ మాటా మాట్లాడుకుని, రామారావు తన గదిలోకి వచ్చి పడుకున్నాడు. మర్నాడు తెల్లవారుఝామునే వెళ్ళిపోయే రమణమూర్తి దగ్గర సెలవు తీసుకుని.

కనుచీకటి ఉండగానే ఎందుచేతనో రామారావుకి తెలివివచ్చింది. మొదట స్వప్నం అనుకున్నాడు... తరవాత అతను తేల్చుకున్నాడు... నిజంగానే తన మంచంమీద కూర్చుని, శ్యామల తన తల నిమురుతోందని.

అతను కళ్లు తెరిచేసరికి ఆమె ప్రకాశవంతమైన కళ్ళు వాటితో కలిశాయి. అతడు తానే స్థితిలో ఉన్నాడో తానే తెలుసుకోలేకపోయాడు... ఆమె వేడి కన్నీరు తన గుండెమీద పడేదాకా. మాటలాడడం తనకి భౌతికంగా చేతనవునని కూడా అతనికి తెలియదు.

ఆ కన్నీరు బొట్లు బొట్లుగా కొంచెం పడింది అత నొక్కసారిగా లేచి, ఆమె రెండు చేతులూ తన చేతిలోకి తీసుకుని, ఆమె చీర చెంగుతో ఆమె కళ్ళు తుడిచాడు... అప్పు డత నేదో మాటలాడబోయాడు— హృదయం ఎన్నో మాటలను మాట్లాడుతోంది...కాని, నోరు మాత్రం సత్యాగ్రహం చేసింది.

ఆమె చేతులు వణుకుతున్నై. అతని చేతులూ వణుకుతున్నై. కొద్ది క్షణాలు మూగగా గడిచిపోయాయి.

అప్పుడు శ్యామల లేచింది. తల వంచుకుని "నన్ను క్షమిస్తావుకాదూ, రామారావ్?" అన్నది- ప్రయత్నంతోనే.

"క్షమించడం-ఎందుకు శ్యామలా?" అతనికి నిజంగానే తెలియదు

"నీ కేం తెలుసునులే!—నా రామం... ఒట్టి అమాయకుడివి— అందుకే నిన్ను క్షమాపణ అడగడం కర్మం అనుకుంటాను. నిన్ను చూచినప్పటినుంచీ నిన్ను ఏడిపించాలనే—దుఃఖంతో, నువ్వు కృంగిపోతోంటే చూడాలనే ఉండేది

నాకు. అన్నీ అందుకే చేశాను కాని, నా సంసారంలో నీ ప్రతిబింబం ఇప్పుడు తెలుస్తోంది—బాధపడడం. ముఖ్యంగా, మానసికంగా బాధపడడం ఎలాంటిదో "

అతను తల దువ్వుకుంటూ వింటున్నాడు. ఆమె కిటికీలోంచి బైటికి చూస్తూ అంటూన్నది.

"ఇంక నీ మంచితనంతో దోబూచులాడలేను కదూ! రామం! పాపం అక్క కలలు కనేది— మనం ఒకటౌతామని. కాని, ప్రవాహ వేగంమీద కట్టలకి శక్తి వుంటుందా?—నేను ఇంక తేలికపడతాను రామం—నువ్వు అంత అమాయకంగా నిద్రిస్తోంటే నా మనస్సు ఆ ఆనందంకోసం గట్లు తెంచుకుంది...అందుకే నీమీద ఈప్రవాహం."

మరుక్షణం శ్యామల క్రిందికి వెళ్ళిపోయింది.

తొమ్మిది గంటలకి రైలు. ఈలోగా శ్యామల కాఫీ ఇచ్చి, అతని సూట్ కేసు పాక్ చేసింది.

వెళ్ళడానికి లేస్తూ, "సాధ్యమైనంత త్వరలో వస్తారుగా?" అన్నాడు—రామారావు ఏదో ఒకటి అనాలి కనుక.

"వస్తాము...కాని, నే నెవరని చెప్తావయ్యా మీ అధికారిణితో," అంది శ్యామల నవ్వుతూ.

''మా మరదలంటాను—కావు కనకనా?"

"అలా ఏమీ వద్దులే—చుట్టం అను.''

అతను నవ్వుకున్నాడు. కాని శ్యామల గంభీరంగానే ఉండిపోయింది.

12

రామారావుచేత మంగళసూత్రం మానవ దైవ సాక్ష్యాలతో కట్టించుకుని స్వర్ణ అతని భార్య అయింది. పెళ్ళికి రామారావు సాక్షులుగా పద్మా, శ్యామలా, రమణమూర్తి వచ్చారు. తనకి చాలా పనులున్నా, పెళ్ళికొడుకు వాళ్ళ సౌకర్యాలకు స్వయంగానే ఏర్పాట్లుచేశాడు.

మూడు రోజులు చాలా వైభవంగా పెళ్ళి జరిగాక చాలామంది బంధువులు వెళ్ళిపోయారు— శ్యామలా, మూర్తికూడాను. పద్మని బలవంతంమీద మిగిలిన రెండురోజులూ ఆపాడు రామారావు. అయితే, విడిదిలో ఆమెభోజనాన్ని, ఆమె వసతులనీ వేరుచేయడం ఆమె కెలాగ కనిపించిందో అతనికి తెలియదు. బంధువులంతా ఈ స్నేహితురాలిని గురించి గుసగుసలాడుకొంటున్నారనీ అతనికి తెలియదు. అదంతా స్వర్ణ అతనికి చెప్పాక అతను నాలుక కరచుకొన్నాడు.

"ఆ పద్మ మీకు చాలా అభిమానవతి అయితే కావచ్చు—కాని, ఇవతల వాళ్ళేమనుకుంటారో అనే బాధ అక్కర్లేదా?"

నిర్మొహమాటంగా స్వర్ణ తొలి రాత్రే తన నిలాగ ప్రశ్నించగలుగుతుం దనుకోలే దతను. ఆమె చాలా సిగ్గునీ ప్రదర్శించలేదు— అందుకతను సంతోషించాడు. ఈ ప్రశ్నకి మాత్రం అతను సంతోషించలేకపోయాడు.

"—అయినా, ఇలాంటి స్నేహాలేమిటి మీకు?"

ఆ ప్రశ్నలో అధికారమూ ఉంది. చాలా తీవ్రంగా సమాధానం చెప్దామనుకున్నాడు రామారావు. కాని, ఒక్కసారి ఆమెవైపు చూశాక, ఆ గాజుల పేర్పులోనో, కాటుకరేఖలోనో, పెదవులలోనో అతని పట్టుదల అంతా కరిగిపోయింది. నెమ్మదిగా, "ఆమె చాలా మంచిదిలే—ప్రత్యేకం పిలిచానని వచ్చింది...నిన్నింతగా మెచ్చుకున్నదంటావే?" అని, చిన్న నవ్వుతో ఆమెని దగ్గరగా తీసుకున్నాడు.

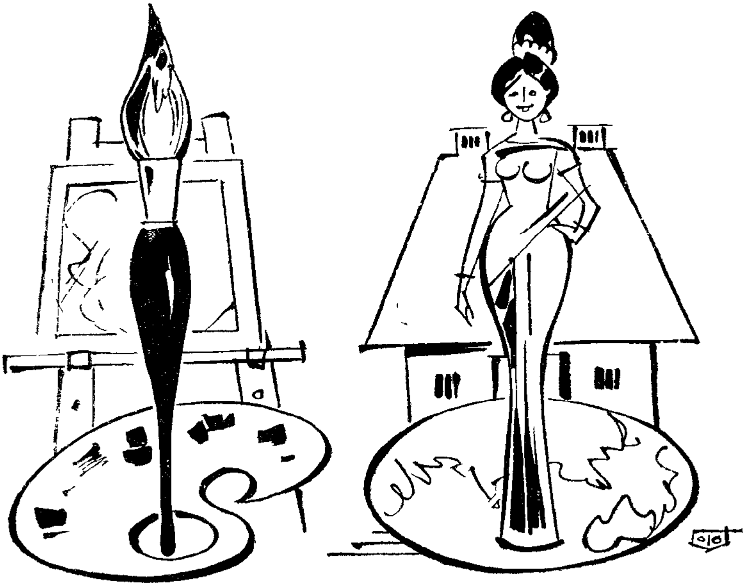

పోలికలు

"అదంతా నాకేం తెలియదు. కాని, ఇలాంటి స్నేహాలు వద్దని చెప్పాగా!" అన్నది స్వర్ణ పట్టుదలగానే.

పూర్తిగా దిగజారి, "రాణిగారి ఆజ్ఞా అయితే..." అన్నాడతను ఆమె ముంగురులు సవరిస్తూ.

అక్షరాలా ఆ ధనవంతుల అమ్మాయి ఆ అబ్బాయికి సర్వాధికారిణి అయిందా క్షణంలో. ఆమె కోర్కెలో, అనుజ్ఞలో అతనికి అందాలు కనపడసాగాయి

ఆ క్షణంనుంచి రామారావు మారిపోసాగాడు

*   *   *

ఈ శృంగార సముద్రంలో అత్తవారింటిదగ్గర మునిగి తేలుతూంటే, రిజల్ట్సు వచ్చాయి—రామారావు థర్డుక్లాసులో ప్యాసయ్యాడు.

ఆ మరునాడు రిజల్టుకి విచారించవద్దనీ, సత్వరమూ తమ ఊళ్లో ప్రాక్టీసు పెట్టడానికి తాను సహాయం చేస్తాననీ ప్రకాశం వ్రాశాడు—స్వర్ణ ఆ ఉత్తరం చదివి క్రింద పడవేస్తూ, "ఆలస్యం ఎందుకు? ఇంక బయలుదేరండి. ఆయన ఏర్పాట్లు చేశారుగా!" అన్నది.

ఆమె నిజమైన ఉద్దేశం రామారావుకి బోధపడలేదు. అర్థంకానట్లే చూశాడు

"ఆ ఊళ్ళో ప్రాక్టీసేమిటంట? పట్టణంకాదు. పల్లెటూరుకాదు నాన్నగారి ఉద్దేశం మీరు బెజవాడలో ప్రాక్టీసు పెట్టాలని" అని తేల్చింది స్వర్ణ.

అతను తెల్లబోయాడు— "బెజవాడలోనా" అన్నాడు—నమ్మనట్లు.

"ఏం అంత ఆశ్చర్యం? నాన్నగారు ఆపాటి సాయం చెయ్యరనుకున్నారా? మా ఇల్లు ఉండనేఉంది."

స్వర్ణ దగ్గరగా వచ్చాక రామారావు చాలా ముఖ్యమైనదీ, తప్పనిదీ ఒక పాఠం నేర్చుకున్నాడు— ఏ పరిస్థితుల్లోనూ ఆమె స్వీయోద్దేశం మార్చుకోదని. ప్రకాశానికి సహాయంగా, ఆ వూళ్లోనే ఉండిపోయే ప్రయత్నం అతను మాను కున్నాడు.

ఆ వేళే అతను అన్నకి ఉత్తరం వ్రాశాడు. రెండోవారంలో అతను స్వర్ణని తీసుకుని ఇంటికి వచ్చాడు.

సావిత్రి స్వర్ణతో ప్రవర్తించే విధానం చూసి, స్వర్ణ తన ఉదేశం మార్చు కుంటుం దనుకున్నాడు రామారావు. అనుదినమూ ఆమె నలంకరించడం, ఇంటి పనులతోపాటు సావిత్రి దినచర్య చేసుకొంది. చాలాసార్లు ఈ పద్ధతి రామా రావుకి కష్టం అనిపించింది. కాని, స్వర్ణకి ఎదురుచెప్పడం అతను స్వాప్ని కంగా కూడా చెయ్యలేకపోయేవాడు.

రామారావు వదినతో ముఖాముఖీ మాట్లాడాల్సి రావడాన్ని గురించి చాలా భయపడుతున్నాడు. తాను చాలా హీనంగా ప్రవర్తించాననే బాధవదిన ముఖం చూచాక అతనికి కలుగుతోంది—ఇంట్లో పరిస్థితులు కూడా ముఖాముఖీ రామా రావునూ సావిత్రినీ ఒకచోటికి తీసుకురావడంలేదు.

వారంరోజులయ్యాక, ఒకరాత్రి మాటల వరుసలో నవ్వుతూ స్వర్ణ, "నేనంటే ప్రాణం ఇస్తారు మీ వదిన" అన్నది.

రామారావు కా మాటలు పట్టుకొమ్మగా కనుపించి, వాటి వెనక రాబోయే మాటలకోసం ఎదురుచూశాడు ఆశగా...ఆ మాటలు తనని బాధిస్తోన్న సమ స్యని పరిష్కరించవచ్చునని.

"దానికి కారణం నాకు తెల్సును"అన్నది మళ్ళా స్వర్ణ. నిద్రపోతూన్నట్లే వింటున్నాడు రామారావు...అతనికా కారణం తెలీలేదు. ప్రశ్నిస్తూ చూశాడు...

"అక్కడికి మీకు తెలియనట్లు!" అని స్వర్ణ నిశ్శబ్దంగా ఉండిపోయింది. ఎన్ని ప్రశ్నలకీ ఇంక సమాధానం రాలేదు...విసుగుకుని ఊరుకున్నాడు రామా రావు అతని మనస్సులో చాలా ఆలోచనలు మాత్రం ప్రవేశించాయి. స్వర్ణ

అంటే ఆ క్షణంలో అతనికి చాలా కోపం వచ్చింది...అది పెదవులనైతే దాట లేదు.

రెండునెల లక్కడ తిరుణాటుగా గడిపాక రామారావు బెజవాడ ప్రయాణం కట్టాడు. ప్రకాశం నిర్వికారుడుగా ఊరుకున్నాడు రేపు ఉదయం ప్రయాణం అనగా సావిత్రి అతని గదిలోకివచ్చి, "రేపు వెళ్తావా రామం?" అంది.

"ఔను వదినా" అన్నాడు రామారావు తల వంచుకుని— అతని తలమీద ఈ అవమానభారం అంతా ఉన్నది.

"నువ్విక్కడఉండి ఆయనకి సహాయం చేస్తావనుకున్నాను-కాని, ఏది ఎలాగ జరగాల్సిందో అలా జరగాలిగా!" అంది సావిత్రి.

"నేను చేస్తూన్న పని నాకు తప్పని తెలుసును..." అన్నాడు రామారావు గుండెలనిపెట్టి ఉన్న బాధని వదిలించుకుంటూ

"అదేంకాదోయ్...ఏమైనా కాపురాలు పాడుచేసుకుంటారా? నువ్వు మాత్రం ఏమిటి చెయ్యగలవు?"

అతను పరీక్షిస్తున్నట్లామె కళ్ళల్లోకి చూశాడు... కళ్ళల్లో ప్రశాంతతా, జాలీ కనిపిస్తున్నై.

"కాస్త సర్దుకోమని చెప్పడానికే వచ్చాను స్వర్ణ కూడా చిన్నది. నీకు కోపం వచ్చినా తొందరపడకుండా ఎలాగో ఆమెని మంచి చేసుకో—"

ఇంకామె ఏమీ అనలేదు. ఒక్కక్షణం ఆగి క్రిందికి వెళ్ళిపోయింది. ఆమెకి నమస్కరించే ప్రయత్నంలో అతను చేతులు జోడించబోయాడు. కాని, ఆలోచన లతన్ని వివశుణ్ణి చేసినై.

అనుకున్న ప్రకారమూ మరునాడు స్వర్ణా, రామారావూ బెజవాడ వెళ్ళిపోయారు.

13

ప్లాట్‌ఫారమ్ చాలా హడావుడిగా ఉంది...మదరాసునుంచి బెజవాడ తిరిగి వస్తున్నాడు రామారావు అప్పుడే స్టేషన్‌లో మెయిలు ఆగింది.

అతను కంపార్ట్‌మెంటులోంచి పైకివచ్చి, బెడ్డింగ్ కూలీనెత్తిన పెట్టివస్తూ ఒక్కసారి ఆగాడు. ఎదురుగా పార్వతి వస్తూంది.

మొదట ఆమె నతను గుర్తుపట్టలేకపోయాడు. కాని, ఇద్దరికళ్ళూ కలుసుకున్నాక వాళ్ళిద్దరూ యాంత్రికంగా ఆగిపోయారు...

"ఎక్కడినుంచి రావడం?"

తెచ్చిపెట్టుకున్న సంతోషంతో రామారావు ప్రశ్నించాడు—ఆమె వైఖరిని పరీక్షిస్తూ.

"చూస్తూన్నారుగా ? మీ ఊరినుంచే?"

బెజవాడలో ఎవరో చుట్టాలను చూచిపోతున్నానని, మళ్లా ప్రశ్నించాక చెప్పింది పార్వతి...

''హరి ఏడీ?"

ఒక్కసారి జ్ఞాపకం తెచ్చుకుని అడిగాడు నిర్విణ్ణఅయి, పార్వతి "మూడు నెలలైంది— పోయాడు" అన్నది... "వాడూ ఆయనా గోదావరి బోటులో వస్తూ."

"ఆయన కూడానా?"

"ఔను —"

పార్వతి కొంచెం బాధపడినట్లు కనుపించినా, కన్నీళ్ళు పెట్టలేదు."

"మీ అమ్మగారు?"

"కాశీ వెళ్ళింది—వార్త తెలియదు ఏమైందో."

రాయికి ప్రాణం వచ్చినట్టు మాట్లాడుతోందిపార్వతి. అతని మనస్సు తీవ్రంగా పని చేస్తూంది

"బైమైంది — వెళ్తాను "

ఆమె ముఖంలోకి అతను పరీక్షగా చూశాడు అక్కడ బాధాసూచనలే మాయ మయ్యాయ్. అతడాశ్చర్యపోయాడు.

"ఇప్పు డెక్కడ ఉండడం ?"

"అత్తవారి ఊరే...ఆస్తంతా నాదేగా?"

అతనింక తెలుసుకోవలసిన దేమిటో తెలుసుకోలేకపోయాడు ఇంకేమీ మాట్లాడకుండాపార్వతి రైలుకి నడిచింది అతను పోర్టరు కేక విని, ముందుకి నడిచాడు.

'ఆసాయంత్రం —రాత్రి అతని ఆలోచనలని పార్వతివెంట తరుము సాగింది.. ఆమె జీవితం తన ఔదాసీన్యంవల్ల పాడైందని అతను మథ్యపడిపోయాడు... మళ్ళా తానేమిచేశానని ప్రశ్నించుకుని సరియైన సమాధానం ఇచ్చుకుంటున్నాడు.

కిటికీదగ్గర నిలబడి, దూరాన్ని చూస్తూ అతను ఎన్నిసార్లు తన జీవితాన్ని మార్చుకున్నాడో ఆలోచించుకుంటున్నాడు... స్వర్ణకి తా నెలాగ బానిస అయ్యాడో తలుచుకుంటున్నాడు. ఆనాడు పద్మని ముద్దుపెట్టుకున్న క్షణం.

శ్యామల తన బాధని వెళ్లబోస్తూ తన మంచంమీద కూర్చుని తల నిమిరిన నిమేషం, ఉదయం రాయిగా అయిపోయిన పార్వతితో మాట్లాడిన కాలం— అతనికి ఒకదాని వెనుక ఒకటి జ్ఞప్తికివచ్చి సూదుల్లా గుచ్చుకుంటున్నాయి.

మరునా డుదయం వర్షం పడుతోంది, జల్లు కొడుతోంది. అంతరుష్ణతతో మ్రగ్గుతోన్న అతని తల కాచల్లదనం చాలా సౌఖ్యం ఇస్తూంది. అతను ఆలోచనల్లోనే ఉండిపోయాడు. స్వర్ణవచ్చి గాజుతలుపులు వేసి. ఏదో అన్నది. అతనికి వినిపించలేదు. గతించిన జీవిత మార్గాలూ వాటి ఉపశాఖలూ అతని మనస్సులో మెదులుతూ ఇతర విషయాల కాస్కారం లేకుండా చేసివుంచై

"అలా తడుస్తున్నారేం? కాఫీ తాగండి."

స్వర్ణ అతని పరధ్యానాన్ని గమనించి, వెళ్ళి అతనిముందు నిలబడింది— తలుపులువేసి అతనిని కుర్చీలో కూర్చోపెడుతూ. "ఏమిటంతగా ఆలోచిస్తున్నారు? వచ్చి కాఫీ త్రాగండి."

అతను కూర్చున్నాడు. యాంత్రికంగా కాఫీకప్పు అతని చేతిలోకి వెళ్లింది.

మెరుస్తోన్న అతని వుంగరాల తలని ముద్దుగా నిమురుతూ, "రాత్రి ఎంత చక్కని కల వచ్చిందంటారు?" అంది.

"ఏమి?" టన్నట్లత నామె కళ్ళలోకి చూశాడు.

"ఎవరో నాదగ్గరకి వచ్చాడు. బైరాగి అనుకుంటాను. నే నెక్కడ ఉన్నానో తెలుసా?"

"ఎక్కడ?"

"అందంగా పూచిన చెట్లక్రింద—ఉయ్యాలలో ఆ బైరాగి వచ్చి అడిగాడు.. 'మళ్ళా వెనకనించీ జీవిస్తావా?' అని."

అతని కళ్ళలో ఏదో వెలుగు కనుపించింది. ఆమె చెప్పుకుంటూ వెళ్తూంది.

"నే నెగిరే అంత సంతోషించాను...మళ్ళా జీవితం—మళ్లా ఎన్నో మధురతమ క్షణాలు... మళ్ళా..."

కాఫీకప్పు క్రిందపడ్డది. ఆమె అతని భుజంమీదకి వంగింది...

"కాని, అంతా కలే!"

ఆమె గొంతుకలో నిరాశ జీర కనిపించింది.

"అయినా, మళ్ళీ వెనకనుంచీ జీవిస్తే ఎలా వుంటుందంటారు?"

అతని కళ్ళలో ఆ కాంతి ఎక్కువైంది

"మీరైతే, అలా జీవించడానికి ఇష్టపడరూ?" గోముగా అన్నది స్వర్ణ—అతని మెడకి చేతుల పెనవేస్తూ.

"మళ్ళా, జీవితం ప్రారంభించడానికా!"

"ఆ!"

"ఎంత బాగుంటుంది!"

"నిజం కదండీ...మళా—మళ్ళా..."

"ఔను. చాలా బాగుంటుంది" అన్నాడతను ఆమె కళ్ళల్లో కనుపించని దేనినో వెదుకుతూ.